

Een Sterk Wijknetwerk Wijchen

Rapportage Een Sterk Wijknetwerk



April 2020

José Peeters
Saskia Sleijster
Miranda Laurant

Met medewerking van:
Karin Landsbergen
Ilona Verhagen



Een Sterk Wijknetwerk



Colofon

Deze rapportage is in het kader van het project 'Een sterk wijknetwerk: burgers, professionals en onderwijs Samen!' ontwikkeld. Dit project is een samenwerkingsproject van het lectoraat Organisatie van Zorg en Dienstverlening (HAN University of Applied Sciences), IQ Healthcare (Radboudumc) en Stichting Kwaliteit Ontwikkeling Huisartsenzorg (KOH) en gefinancierd door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Alle rechten voorbehouden. Uit deze uitgave kan vrijelijk worden geciteerd, mits met bronvermelding. Deze resultaten van het onderzoek als volgt citeren: Peeters, J, Sleijster S, Laurant M. Een Sterk Wijknetwerk Wijchen, Rapportage Een Sterk Wijknetwerk. 2020, Nijmegen: HAN University of Applied Sciences/Radboudumc.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Sterkwijknetwerk@han.nl.



Een Sterk Wijknetwerk

Inhoud

1	Het project 'Een Sterk Wijknetwerk'	4
1.1	Inleiding	4
1.2	Toekomstbestendige zorg	4
1.3	Doel van het project	6
1.4	Onderzoeksvragen	6
1.5	Proeftuinen	7
1.6	Methoden	7
1.7	Leeswijzer	8
2	Procesbeschrijving, resultaten en reflectie	9
2.1	Uitgangspunt	9
2.2	Vorbereiding	9
2.3	Startbijeenkomst	10
2.4	Actieleergroep	12
2.5	Projectgroep	15
2.6	Klankbordgroep	17
2.7	Afsluitende bijeenkomst	18
3	Resultaten en reflectie onderzoeksmethodieken	19
3.1	Enquête over initiatieven in Wijchen	19
3.2	Studentenprojecten	20
3.3	Enquête over interprofessioneel samenwerken	21
3.4	Wijkgezondheidsprofiel en toekomstverkenning Wijchen	22
3.5	Inventarisatie instrumenten om Positieve Gezondheid op wijkniveau te meten	22
3.6	Reflectie-interviews met stakeholders	22
3.7	Reflectie op methodieken	23
4	Conclusies en geleerde lessen.....	25
4.1	Conclusies	25
4.2	Geleerde lessen	28
4.3	Wat is er nodig in Wijchen?	30
	Bijlage 1 - Initiatieven op het gebied van zorg en welzijn in Wijchen, 2018	34
	Bijlage 2 - Leefstijlcentrum Wijchen Gezond	35
	Bijlage 3 - Zorgcoöperatie Rondom Wijchen.....	36
	Bijlage 4 - Partnerschapskaart.....	37
	Bijlage 5 - Wijkgezondheidsprofiel en toekomstverkenning Wijchen	38
	Bijlage 6 - Positieve Gezondheid variant Wijchen.....	40
	Bijlage 7 – Samenvatting enquête interprofessioneel samenwerken	41



Een Sterk Wijknetwerk

1 Het project ‘Een Sterk Wijknetwerk’

1.1 Inleiding

De inrichting van de zorg verandert in een snel tempo door onder meer demografische, maatschappelijke, economische en politieke ontwikkelingen. Ook technologische en technische innovaties dragen bij aan een snel veranderd zorglandschap (Kaljouw & van Vliet, 2015; Laurant et al, 2015; Laurant & Vermeulen, 2018). De veranderende visie op ziekte en zorg, zoals het concept *Positieve Gezondheid* en de verschuiving van verzorgingsstaat naar *participatiesamenleving* vraagt om een sterk georganiseerde nulde en eerstelijnszorg.

Onder professionals, managers/bestuurders en beleidsmakers is er een toenemend *urgentiebesef* dat de huidige inrichting van de zorg niet houdbaar is. De kwaliteit, toegankelijkheid en doelmatigheid van de gezondheidszorg staat onder druk en arbeidsschaarste vraagt om andere oplossingen, zorgarrangementen en -modellen.

In Tabel 1 zijn de kernbegrippen passend bij de paradigmaverschuiving weergegeven.

Tabel 1 - Transitie en transformaties in de samenleving en de zorg

Centraal	Decentraal
Ketens	Netwerken
Intramuraal	Extramuraal
DBC-bekostiging	Populatiebekostiging
Formele zorg	Informele zorg
Specialistische zorg	Generalistische zorg
Gefragmenteerde zorg	Geïntegreerde zorg
Maximale zorg	Optimale zorg
Medicaliseren	Normaliseren
Genezen	Voorkomen
Patiëntgerichte zorg	Persoonsgerichte zorg
Zorgen voor	Zorgen dat
Lijden aan een ziekte	Leiden van je leven
Ziekte & Zorg	Gezondheid & Gedrag

Bron: Laurant & Vermeulen, 2018

1.2 Toekomstbestendige zorg

De geschetste ontwikkelingen en uitdagingen roepen ook vragen op: Welke vragen/behoefte en mogelijkheden zijn er bij burgers? Hoe sluiten we vanuit zorg en welzijn daarop aan? Wat betekent dat voor mijn werk? Welke competenties heb ik hiervoor nodig? Wat vraagt het van mijn organisatie? Het gaat om structuurveranderingen (transitie), maar ook om verandering in cultuur (transformatie). Met andere woorden: anders denken, doen en organiseren (Laurant & Vermeulen, 2018).

Ook burgers moeten wennen aan de nieuwe kijk op gezondheid en de toenemende eigen regie en verantwoordelijkheid die van hen wordt verwacht. Ook zij ervaren een urgentie en voelen de noodzaak



Een Sterk Wijknetwerk

tot het veranderen van gewoontes en dat roept ook bij hen vragen op: Wat wordt van mij verwacht? Waarvoor ben ik verantwoordelijk? Hoe kan ik bijdragen? Burgers nemen steeds vaker het initiatief om bij te dragen aan de leefbaarheid van een wijk of dorp onder meer gericht op het behoud en verbeteren van de vitaliteit en gezondheid van inwoners (Movisie, 2014). Deze beweging zien we vooral ontstaan in kleine kernen, waarbij de voorzieningen in de gezondheidszorg en andere domeinen (o.a. mobiliteit) verdwijnen. Maar de snelle opmars van burgerinitiatieven breidt zich nu ook uit naar de steden (Dictus, 2013; Movisie, 2014). Een overzicht van 170 zorgcoöperaties en samenwerkingsverbanden op het gebied van wonen welzijn en zorg bekend is te vinden via: <https://www.vilans.nl/artikelen/zorgcooperaties-en-burgerinitiatieven-op-de-kaart>.

Door het functioneren, de veerkracht en eigen regie centraal te stellen (Positieve Gezondheid), wordt houvast geboden aan lokale netwerken om de integratie van zorg, welzijn en publieke gezondheid (preventie) te realiseren. Er wordt samengewerkt tussen welzijn- en zorgprofessionals, maar ook met professionals uit andere sectoren, zoals wonen, welzijn, arbeid en onderwijs, om het welbevinden en de gezondheid van burgers te bevorderen. Hierdoor kan een meer samenhangend aanbod worden geleverd in de lokale context (Huber e.a., 2016).

Toekomstbestendige zorg is dicht bij de burger georganiseerd en gaat uit van zijn/haar vragen en behoeften ten aanzien van gezondheid. In de lokale context werken professionals uit verschillende sectoren en domeinen samen met burgers en vrijwilligers om het juiste aanbod te realiseren ten aanzien van vragen en behoeften van de inwoners in de buurt of wijk. Het gaat hierbij om het bevorderen van gezondheid (preventie), het bevorderen van sociale cohesie, het herstel na een ingrijpende gebeurtenis, het omgaan met een chronische ziekte of beperking en het (gezond) ouder worden, inzetten op thema's als eenzaamheid en dementie etc. De professionals vormen samen met burgers en vrijwilligers een *wijknetwerk*, dat gericht is op het stimuleren van de mogelijkheden tot *eigen regie*, het verbeteren van de (ervaren) *kwaliteit van leven* en de gezondheid van mensen én de mogelijkheden om zo lang mogelijk *thuis* te blijven wonen.

Ook zal er meer nadruk komen te liggen op *interprofessioneel samenwerken*. Dit is een nieuw begrip in de zorg (Kaats & Opheij, 2014). Er is brede samenwerking van alle disciplines inclusief de burger en zijn/haar sociale netwerk. Alle disciplines kijken als team integraal naar de patiënt of burger. Er wordt gewerkt met één gemeenschappelijk plan zonder daarbij de specifieke competenties van iedere discipline aan de kant te schuiven. Een gemeenschappelijk plan is nodig als er een probleem is bij een zorgvrager en een diagnose, waarna interventiedoelen gesteld worden. Vanuit het oogpunt van welzijn en/of collectieve preventie is (nog) geen plan, maar het is wel mogelijk om interprofessioneel samen te werken aan maatschappelijke thema's.

Bij interprofessioneel samenwerken worden de burgers en zijn/haar sociale netwerk als partner gezien (Hofhuis e.a., 2015). Deze veranderingen vragen om nieuwe bekwaamheden van professionals en burgers. De zorg wordt dichtbij de burgers gegeven, waarbij zij ook een actieve rol krijgen. Bij bekwaamheden ofwel competenties gaat het om een combinatie van kennis, vaardigheden en attitude.



Een Sterk Wijknetwerk

1.3 Doel van het project

Het project *Een Sterk Wijknetwerk* is er op gericht om burgers, vrijwilligers, professionals en beleidsmakers te ondersteunen in de ontwikkeling naar een succesvol wijknetwerk. Het doel is om kennis te genereren over de inrichting van een sterk wijknetwerk. In dit project worden theorie en praktijk samengebracht; ook levert het project inzichten op die een bijdrage kunnen leveren aan een versnelling van het integraal wijkgericht samenwerken.

In *een sterk wijknetwerk* zijn de (zorg)vragen en behoeften van burgers het vertrekpunt om te komen tot een vitale, gezonde wijk en zijn de bekwaamheden van professionals, burgers en/of vrijwilligers daarop afgestemd. Het werken vanuit het concept positieve gezondheid kan bijdragen aan een vitale gezonde wijk en draagt bij persoonsgerichte zorg dichtbij de burgers. In het wijknetwerk staat een aanpak op buurt- of wijkniveau centraal (mesoniveau) en niet de individuele patiënt/cliënt - hulpverlenersrelatie (microniveau). Wel kan de vorming van een wijknetwerk bijdragen aan een betere interprofessionele samenwerking op individueel patiënt/cliëntniveau.

In een sterk wijknetwerk zijn het informele netwerk (burgers, mantelzorgers) en formele gezondheidszorg (welzijn, zorg en publieke gezondheid) in een wijk/buurt met elkaar verbonden en wordt aansluiting gezocht met andere domeinen die de gezondheid en welzijn kunnen beïnvloeden (o.a. wonen, werk, onderwijs). Het lokaal organiseren van duurzame zorg draagt eraan bij dat de *burger van de juiste persoon* (dit kan een professional zijn of een burger/vrijwilliger), *op het juiste moment, de juiste zorg en/of ondersteuning op de juiste plaats tegen acceptabele kosten ontvangt*.

1.4 Onderzoeksvragen

De hoofdvraag luidt: *Hoe kan een sterk wijknetwerk worden vormgegeven, waarin de mix van bekwaamheden aansluit op (zorg)vragen en behoeften van de burgers, uitgaande van een integrale visie op gezondheid en interprofessioneel samenwerken?*

De hoofdvraag wordt beantwoord aan de hand van vier thema's en deelvragen:

1) Wijknetwerk

Wat zijn kenmerken van het wijknetwerk? Wie zijn de deelnemers in het wijknetwerk? Welke rollen hebben zij in dit wijknetwerk? Hoe werken deelnemers in het wijknetwerk samen?

2) Vragen en behoeften

Met welke methodieken en tools kunnen (zorg)vragen en behoeften van burgers/wijkbewoners/zorgvragers/mantelzorgers in de wijk in kaart worden gebracht (mesoniveau)? In hoeverre hanteren deze methodieken/tools een integrale visie op gezondheid? Welke methodieken/tools kunnen professionals om (zorg)vragen en behoeften van burgers vanuit een integrale visie in kaart brengen (microniveau)?

3) Bekwaamheden

Welke mix van bekwaamheden hebben burgers/wijkbewoners/zorgvragers/mantelzorgers en (toekomstige) professionals en is in het wijknetwerk aanwezig? Welke bekwaamheden zijn nodig om interprofessioneel samen te werken in de wijk?

4) Beïnvloedende factoren



Een Sterk Wijknetwerk

Welke factoren beïnvloeden de vorming van het wijknetwerk, het meten van vragen en behoeften in een wijk en het interprofessioneel samenwerken in de wijk?

1.5 Proeftuinen

In het kader van dit project zijn Wijchen en Leiden geselecteerd om als proeftuin te fungeren. Dit rapport gaat over de proeftuin Wijchen. Een belangrijke reden om Wijchen te selecteren als proeftuin was dat er in Wijchen al meerdere initiatieven plaatsvonden met als doel de gezondheid en het welzijn van de inwoners te bevorderen. Zo leeft in Wijchen sinds 2013 een serieuze ambitie om van Wijchen de gezondste gemeente van Nederland te maken. Stichting Wijchen Gezond is gestart als initiatief van een aantal huisartsen, apothekers en de ZZG-zorggroep (<https://www.wijchengezond.nl>), samen met inwoners, en omarmt het gedachtegoed van het concept Positieve Gezondheid. Bij deze Stichting zijn burgers actief betrokken. Burgers kunnen voor zichzelf bepalen aan welk onderdeel van gezondheid hij/zij aandacht wil besteden. Dat leidt tot actief burgerschap, aansluitend bij het idee van 'blue zones' ofwel blauwe gebieden. Dat zijn gebieden in de wereld waar mensen langer, gezonder en gelukkiger leven. Volgens onderzoekers naar blue zones zit het geheim in de dagelijkse dingen die mensen doen: het voedsel dat ze eten, de dagelijkse routine, het gezelschap waarin ze verkeren en hun kijk op het leven (<https://www.wijchengezond.nl>). Het plan van Stichting Wijchen Gezond is gebaseerd op de vier pijlers van de blue zones, namelijk: 1) beweeg 2) eet verstandig 3) in verbinding 4) wees bewust en leef met passie (zie ook hoofdstuk 2). Let wel: op het moment dat een Sterk Wijknetwerk begin 2017 in Wijchen begon waren deze vier pijlers niet meer actief. Alleen uit de pijler 'verbind en leef met passie', een versmelting van pijler 3 en 4, kwamen nog initiatieven naar voren.

Met andere woorden: in Wijchen was een voedingsbodem om te starten met het opzetten van een wijknetwerk waarin informele en formele partijen zich (willen) verbinden en de gezondheid en welbevinden van inwoners te verbeteren.

Een andere reden voor de keuze van Wijchen als proeftuin is dat samengewerkt werd met de HAN University of Applied Sciences (HAN) in de vorm van de combinatie van praktijkgericht onderzoek en onderwijs. In het Leefstijlcentrum Wijchen Gezond werken en leren studenten vanuit verschillende opleidingen van de HAN met inwoners, professionals en andere partijen samen aan en van actuele praktijkvraagstukken (<http://www.sparkcentres.nl>). Studenten worden begeleid door wijkdocenten die de contacten onderhouden met relevante stakeholders in Wijchen. Een dergelijke leeromgeving met studenten en docenten biedt een uitstekende basis voor het inrichten van een proeftuin.

1.6 Methodes

Het project Een Sterk Wijknetwerk is praktijkgericht waarbij uitgegaan wordt van een *bottom-up participatieve benadering* (Van Aken & Andriessen, 2011). In een participatieve benadering leren betrokkenen vanuit reflectie op wat zij individueel of collectief doen (ontwerpen, veranderen, evalueren) en zet betrokkenen aan tot verandering (De Vries, 2014).

In de proeftuin Wijchen hebben we gebruik gemaakt van *actieleren* als leer methode. Deze methode is verwant is aan de participatieve benadering (De Vries, 2014; Migchelbrink, 2016; Van Lieshout et al., 2017). In actieleren worden vraagstukken ingebracht door de leden van de groep en met elkaar verkend. Hierdoor ontstaan meerdere perspectieven op het vraagstuk. In de bijeenkomsten worden



Een Sterk Wijknetwerk

acties voorbereid en in volgende bijeenkomsten wordt gereflecteerd op de acties (De Vries, 2014; Migchelbrink, 2016; Van Lieshout et al., 2017). Zo ontstaat *reflectie* op de situatie waarin men zich bevindt en de verschillende dimensies van het vraagstuk. Als blijkt dat de groep behoefte heeft aan aanvullende kennis dan kan dit worden georganiseerd in een literatuurstudie of andere vorm.

In de proeftuin Wijchen is tevens uitgegaan van een ontwerpgerichte methodiek. Het doel van een *ontwerpgerichte methodiek* is om kennis te ontwikkelen die gebruikt wordt om oplossingen voor het probleem in de praktijk te bieden. Dit omvat kennis over (zorg)vragen en behoeften van burgers, kennis over bekwaamheden en rollen en kennis over kenmerken van een wijknetwerk. Voor het genereren van kennis worden nieuwe of bestaande methoden en instrumenten ingezet. De oplossing richt zich op het inrichten van een sterk wijknetwerk, waarbij de mix van bekwaamheden/rollen passend is bij de (zorg)vragen en behoeften van burgers. De oplossing omvat verschillende scenario's, uitgaande van de lokale context, voor de inrichting van een sterk wijknetwerk.

In de proeftuin Wijchen hebben we, naast actieleren als leermethode, de volgende kwantitatieve en kwalitatieve dataverzamelmethode gebruikt (mixed methods):

- 1) documentanalyse van literatuur, rapporten, beleidsstukken;
- 2) semigestructureerde interviews met burgers, professionals, docenten en belangrijke stakeholders; interviews met de samenwerkingspartners over Een Sterk Wijknetwerk;
- 3) vragenlijsten over vragen en behoeften, bekwaamheden en competenties;
- 4) observaties door deelname aan contactmomenten, activiteiten en overlegsituaties;
- 5) digitale databronnen: nationaal, regionaal en lokaal ('big data').

Kennis, methoden en instrumenten zijn 'in dialoog' samen met de partners in het wijknetwerk ontwikkeld en geëvalueerd. Deze dialoog was een terugkerend onderdeel in het project. Op die manier hebben we producten ontwikkeld die voor de proeftuin Wijchen maar ook voor een groter publiek interessant zijn.

1.7 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beginnen we met een procesbeschrijving van het initiatief 'Een Sterk Wijknetwerk Wijchen', hoe we daarbij aan de slag zijn gegaan en welke ontwikkelingen zich hebben voorgedaan. Ook reflecteren we op het proces. Daarbij hebben we ook gebruik gemaakt van de reflectie-interviews die we met betrokken stakeholders in Wijchen hebben gehouden. In Hoofdstuk 3 presenteren we de resultaten van de verschillende werkvormen die we in de loop van het traject hebben toegepast en reflecteren we hier op. De onderzoeksresultaten die in dit hoofdstuk zijn beschreven, kunnen niet los gezien worden van de processtappen. Veelal was een processtap en de reflectie hierop, de aanleiding om bepaalde gegevens te verzamelen. Op die manier kon een volgende stap in het proces kon worden gezet met als doel tot een sterk wijknetwerk te komen. Daarom beschrijven we daar waar relevant in hoofdstuk 2 ook al enkele resultaten. In hoofdstuk 4 gaan we in op de geleerde lessen en blikken we vooruit.



Een Sterk Wijknetwerk

2 Procesbeschrijving, resultaten en reflectie

2.1 Uitgangspunt

Het initiatief 'Een Sterk Wijknetwerk Wijchen' richt zich op het verbeteren van de gezondheid en welbevinden van wijkbewoners vanuit een integraal perspectief: met, voor en door burgers, vrijwilligers en professionals. Het uitgangspunt is dat het initiatief zich richt op alle wijkbewoners van Wijchen, niet alleen op kwetsbare inwoners. Geografisch is het gebied afgebakend tot Wijchen-Noord. Een goede samenwerking tussen inwoners, vrijwilligers, verenigingen, professionals in zorg en welzijn en beleidsmakers is daarbij van groot belang. Het gaat daarbij om de kennis en vaardigheden van inwoners en professionals optimaal in te zetten om de gezondheid en welbevinden van inwoners te bevorderen.

In dit hoofdstuk beschrijven we de processtappen/acties die we vanuit het onderzoeksteam HAN/Radboudumc in co-creatie met inwoners, vrijwilligers, professionals, managers en beleidsmakers in Wijchen hebben uitgevoerd om te komen tot een sterk wijknetwerk. We hebben deze werkvormen gehanteerd om tot co-creatie te komen en beschrijven deze vervolgens:

1. voorbereiding: bilaterale gesprekken met relevante partijen
2. startbijeenkomst en belronde: open uitnodiging aan inwoners van Wijchen, professionals, vrijwilligers, beleidsmakers/wethouder gemeente, studenten en docenten
3. actieleergroep (operationele partners)
4. projectgroep (tactische partners)
5. klankbordgroep (strategische partners)
6. afsluitende bijeenkomst: open uitnodiging aan actief betrokken inwoners, vrijwilligers, professionals, managers en beleidsmakers in het netwerk van de onderzoekers, zowel operationeel als strategische partners.

We beschrijven het proces, conclusies en een reflectie op de acties die zijn uitgevoerd. De reflecties zijn de reflecties van het onderzoeksteam en van diverse bij de proeftuin Wijchen betrokken stakeholders. Ook worden resultaten van verschillende data-verzamelmethode beschreven, omdat die verbonden zijn aan de processtappen.

2.2 Voorbereiding

We zijn begin 2017 gestart met een aantal bilaterale gesprekken met:

1. het bestuur van Stichting Wijchen Gezond, een burgerinitiatief;
2. professionals en zorg- en welzijnsorganisaties uit Wijchen zoals MeerVoormekaar (welzijnsorganisatie) en coördinator sociale wijkteams);
3. leerwerkplaats HAN (wijkdocenten en coördinator);
4. beleidsmedewerker gemeente Wijchen, beleidsmedewerker gezondheidsmakelaar en medewerkers GGD Gelderland-Zuid.



Een Sterk Wijknetwerk

Het doel van de gesprekken was om na te gaan of er voldoende draagvlak was om in Wijchen te starten met het opzetten van een wijknetwerk. Uit de positieve reacties van de geïnterviewden bleek dat er voldoende draagvlak was om te starten.

2.3 Startbijeenkomst

Om breed draagvlak te creëren voor het initiatief Een Sterk Wijknetwerk is eind 2017 een startbijeenkomst georganiseerd met inwoners van Wijchen, vrijwilligers, professionals zowel welzijn als zorg, beleidsmakers en de wethouder van de gemeente Wijchen, studenten en docenten. Begin 2018 is een tweede bijeenkomst georganiseerd. In totaal waren bij beide bijeenkomsten circa 60 mensen aanwezig. Deze bijeenkomsten had de volgende doelen:

1. informeren over het initiatief Een Sterk Wijknetwerk;
2. gezamenlijk eigenaarschap bereiken;
3. samen in actie komen.

Mensen die tijdens deze bijeenkomsten aangaven 'actiebereid' te zijn, zijn vervolgens gebeld door de leden van het onderzoeksteam en aan hen is gevraagd op welke manier ze aan het initiatief wilden bijdragen. Ook is er besloten om de volgende groepen op te richten:

- *actieleergroep* (op operationeel niveau): al doende ervaring opdoen, kennis ontwikkelen en delen, gericht op gezamenlijke en duurzame praktijkverbetering, interprofessioneel; professionals in zorg en welzijn, inwoners, vrijwilligers, studenten en docenten zijn uitgenodigd;
- *projectgroep* (op tactisch niveau): verbinden en versterken van initiatieven in Wijchen, bespreken van de vraagstellingen en vaststellen van de randvoorwaarden;
- *klankbordgroep* (op strategisch/bestuurlijk niveau): advisering vanuit een overstijgend kader en lokale beleidsontwikkelingen.

De meeste mensen die actiebereid waren wilden participeren in een van deze groepen. Afhankelijk van de positie in hun organisatie werden zij werden uitgenodigd om deel te nemen aan de actieleergroep. Een aantal personen is uitgenodigd om deel te nemen aan de projectgroep, afhankelijk van de functie van deze personen en de organisatie waar men werkt. Op die manier is geprobeerd op tactisch niveau samenhang te realiseren. Daarnaast zijn er aansluitend gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van professionele organisaties. Hieruit zijn ook nog mensen naar voren gekomen die of in de projectgroep of in de klankbordgroep (bestuurders/managers en experts) hebben deelgenomen.

Reflectie: de actiebereidheid om aan het initiatief Een Sterk Wijknetwerk mee te doen is groot.

Belronde

Na de startbijeenkomsten heeft een belronde plaats gevonden waarin we contact gezocht hebben met lokale vrijwilligersorganisaties en sportverenigingen in Wijchen. Verder hebben we overleg gehad met de zorgverzekeraars CZ en VGZ, die beide Positieve Gezondheid hoog in het vaandel hebben. Ook burgers, vrijwilligers en professionals die niet bij de startbijeenkomsten aanwezig konden zijn, maar wel interesse toonden, zijn benaderd om samen in actie te komen.



Een Sterk Wijknetwerk

Het doel van de belronde was om te achterhalen of mensen daadwerkelijk bereid waren om met het initiatief mee te doen en om inzicht te krijgen in wat er leeft, wat er speelt en waar men tegen aan loopt. Door deze belronde is de contactlijst uitgebreid tot circa 110 professionals, burgers en vrijwilligers uit Wijchen. Via de sneeuwbalmethode is het netwerk gedurende de looptijd van het initiatief nog verder uitgebouwd. Momenteel staan er circa 170 mensen op de contactlijst; zij zijn gedurende het project regelmatig bevraagd of geïnformeerd over het initiatief.

De belronde met burgers, vrijwilligers, zorg- en welzijnsprofessionals en stakeholders heeft veel informatie opgeleverd, zoals suggesties voor de aanpak van het initiatief Een Sterk Wijknetwerk en wat er leeft en speelt en inzicht in Wijchen (zie kader).

De deelname van de huisartsen in Wijchen aan het initiatief is beperkt omdat zij niet bereid waren om in het initiatief te investeren. Voor de huisartsen voelde het initiatief als een 'ver van mijn bed show': huisartsen zijn gericht op de individuele patiënt en niet op de wijk als niveau.

In de gesprekken met de zorgverzekeraars werd duidelijk dat ze geïnteresseerd waren en het doel van het project ondersteunden. Echter, op dat moment waren ze niet bereid om in het project te investeren bijvoorbeeld door een andere werkwijze van professionals te financieren (meer tijd voor de cliënt) of door aanstelling van een lokale kartrekker. Ook wilden ze niet participeren in de projectgroep of klankbordgroep.

Resultaten belronde

Suggesties voor de aanpak

Vooraf aansluiten bij bestaande netwerken.

Klein beginnen: het gaat om het creëren van vertrouwen.

Niet te formeel en uitnodigend zijn met concrete voorbeelden.

Mooi dat het vanuit de HAN komt, dat schept vertrouwen.

Het initiatief Een Sterk Wijknetwerk Wijchen komt positief over.

Communicatie is een aandachtspunt en kan een speerpunt zijn van het initiatief Een Sterk Wijknetwerk Wijchen

Mogelijke opbrengsten en impact van het initiatief Een Sterk Wijknetwerk

Delen van kennis, verbinden, versterken.

Meer verbinding tussen informeel netwerk en professionele netwerken.

Belangrijke rol weggelegd voor wijkteams en netwerkcoaches.

Praktische oplossingen voor professionals zoals huisartsen, waar zij direct iets aan hebben.

Problemen die leven

Veel informatie is versnipperd, bijvoorbeeld binnen Wijchen Gezond.

Missen van overzicht, een goede communicatie, wie is waar mee bezig.

Missen van connectie tussen welzijn en zorg.

Onvoldoende overzicht van welke projecten de studenten in Wijchen uitvoeren.

Disciplines werken op eilandjes; sommige professionals varen een eigen koers.



Een Sterk Wijknetwerk

Ontbreken van financiële middelen om anders te werken en om samen te werken (eigen tijd).

Vragen

Hoe kun je op de hoogte blijven van alle ontwikkelingen die er zijn en wie waar mee bezig is?

Hoe breng je een netwerk in kaart als (beginnende) professional?

Welke kennis en vaardigheden heb je nodig als professionals bij het stimuleren van eigen regie/ regie van het netwerk?

Wat als je als professional geen ondersteuning of zorg biedt, wat doe ik dan wel?

Hoe benader je bepaalde doelgroepen bijvoorbeeld jongeren? Welke sociale media kun je dan het beste gebruiken?

Hoe bereik je kwetsbare ouderen, eenzame ouderen?

Reflectie: Er is een groot netwerk in Wijchen van burgers, vrijwilligers en professionals. Zorgverzekeraars zijn geïnteresseerd maar niet bereid financieel of anderszins te ondersteunen. De gemeente Wijchen is betrokken via beleidsmedewerkers, maar ook via de zorgcoöperatie Rndom Wijchen.

2.4 Actieleergroep

Invullen partnerschapskaart

Voorjaar 2018 is de actieleergroep voor het eerst bij elkaar gekomen. Er zijn vier actieleergroepen georganiseerd in de periode 2018 en 2019. Het doel van de actieleergroep is dat de deelnemers op basis van een gezamenlijk geformuleerd succes, tot concrete acties zouden komen op het gebied van welbevinden en gezondheid van burgers in Wijchen en dat zij tot een prioritering ervan zou komen. Tijdens de eerste bijeenkomst waren 17 burgers en professionals van verschillende organisaties aanwezig, zoals de Arbo Unie, Leefstijlcentrum Wijchen Gezond, wijkverpleegkundigen, fysiotherapeuten, beleidsmedewerker gemeente Wijchen, raadslid gemeente Wijchen, RIBW, sociaal wijkteam, MeerVoormekaar, vluchtelingenwerk Wijchen en Stichting Wijchen Gezond.

De leden van de actieleergroep hebben met elkaar van gedachten gewisseld over welk gezamenlijk doel men binnen het initiatief Een Sterk Wijknetwerk wilde gaan werken. Het uitgangspunt was: niet opnieuw het wiel uitzoeken, maar verbinden en versterken van bestaande initiatieven in Wijchen. Met behulp van de partnerschapskaart (zie: <http://www.partnerschapskaart.nl>) is gesproken over wanneer het initiatief *Een Sterk Wijknetwerk* Wijchen geslaagd is, welke doelen behaald willen worden en wat daar voor nodig is. In Bijlage 4 is de ingevulde partnerschapskaart van Wijchen te vinden. De deelnemers hebben antwoord gegeven op de vraag: *“Ik vind het initiatief Een Sterk Wijknetwerk Wijchen geslaagd als...”*:

- we de mensen bereiken die we normaal niet bereiken: kwetsbare inwoners
 - wie zijn dit: jong en oud, inwoners met lage SES, eenzaamheid, anderstaligen?
 - waarom kennen we ze niet?
- er een zichtbaar en toegankelijk aanbod is waarmee we iedereen bereiken



Een Sterk Wijknetwerk

- sociale kaart (<https://wijwijken.nl/sociale-kaart>) bekend en up to date
- papieren sociale kaart op wijkniveau
- inwoners eigen regie voeren en Positieve Gezondheid is vergroot
 - Inwoners kennen het begrip Positieve Gezondheid, ongeacht financiën, vaardigheden etc.
- iedereen participeert in een open samenleving met minimale inzet van hulpverleners; iedereen doet mee
 - inwoners met beperkte financiële middelen nemen ook deel aan activiteiten
- we elkaar weten te vinden
 - geen hokjes
 - professionals en vrijwilligers gelijkwaardig
 - sociale kaart
 - van de apenrots komen
 - gebruik maken van de ander
- als professionals zich op het juiste moment ook weer terugtrekken (coördinatie)
- professionals en inwoners toegerust zijn om hulp te vragen bij anderstaligen
- inwoners betrokken zijn bij de burens
- we tot concrete acties komen
- privacywetgeving geen belemmering is.

Omdat de deelnemers van de actiegroep geen vaste kern vormden en de actieleergroep regelmatig van samenstelling wisselde, waren er meerdere sessies nodig om de hele partnerschapskaart in te vullen.

Reflectie: de actieleergroep wil kwetsbare inwoners bereiken, dat iedereen participeert, men elkaar weet te vinden en tot concrete acties komen. Er zijn veel doelen gesteld, maar sommige doelen bleken geen doel te zijn, maar een concrete actie. Ook wisselde de groep regelmatig van samenstelling. Kortom: er is onvoldoende binding om tot de 'kern' (lees: een gezamenlijke ambitie/succes) te komen waarvoor men zich gezamenlijk wil inzetten.

Concrete acties ontbreken

De actieleergroep gaf meerdere keren aan dat het voor hen niet duidelijk is wat met de actieleergroep wordt beoogd en dat zij behoefte hebben aan duidelijkheid en focus. De actieleergroep wilde graag over gaan tot concrete acties, maar zij hadden onvoldoende houvast om tot acties te komen. Dat heeft te maken met de uiteenlopende belangen en interesses van de leden van de actieleergroep en de wisselende opkomst van de leden van de actieleergroep. Enkele leden vonden dat er te veel tijd zat tussen de bijeenkomsten, met een gebrek aan continuïteit tot gevolg. Anderzijds gaven deelnemers aan dat het vaker bij elkaar komen een te grote belasting op de tijd zou kosten van (met name) professionals.

In de bijeenkomst najaar 2018 is gebrainstormd over mogelijke acties: wat kan ik zelf doen, wat gaan wij doen, wat vragen wij anderen te doen? Om samen in actie komen is gevraagd om de eigen



Een Sterk Wijknetwerk

naamsticker op te plakken indien men bereid is actief te participeren. Dit kan bijvoorbeeld door een keer mee te denken over het initiatief of juist structureel deel te nemen. In totaal hebben 18 mensen een sticker geplakt. Vergelijkbaar met de eerste invitation lijkt ook nu de actiebereidheid groot. Dit laat ook zien dat het initiatief wordt ondersteund.

In een bijeenkomst voorjaar 2019 stelde de actieleergroep voor om aan te sluiten bij wat er al gebeurt in Wijchen, zoals het burgerinitiatief Stichting Wijchen Gezond. Ook kwamen enkele leden, die eerder waren aangehaakt, niet (meer) naar de bijeenkomsten met de actieleergroep. De leden van de actieleergroep stelden voor een doorstart te maken met een kleinere actieleergroep, gericht op een concrete doelgroep in Wijchen, een specifiek onderwerp of thema en een gemeenschap doel, om duidelijkheid en houvast te scheppen.

Om houvast en duidelijkheid te scheppen binnen het groot aantal initiatieven in Wijchen, stelde het projectteam Een Sterk Wijknetwerk, in overleg met de penvoerder en financier van het project, in het voorjaar van 2019 voor om de focus te verleggen naar op de doelgroep 50+ in Wijchen Noord. De motivatie voor deze keuze is dat senioren zich voorbereiden op een leven lang thuis wonen, gezondheid en vitaal ouder worden. Daarbij dient de vraag zich aan: 'Hoe kunnen en moeten we hierop inspelen, ook preventief?' Voor een aantal deelnemers was deze focus minder interessant omdat zij in hun werk vooral met kinderen en jongeren te maken hebben.

Door de leden van de actieleergroep werd gewezen op ander lopend onderzoek, geïnitieerd vanuit de GGD Gelderland Zuid in nauwe samenwerking met het sociale wijkteam, naar jonge gezinnen in Wijchen Noord, waar al activiteiten voor jonge gezinnen worden ontplooid.

Uit reflectie-interviews met de leden van de projectgroep bleek dat deelnemers achteraf verwacht hadden dat de HAN het voortouw in deze initiatieven zou nemen, maar de HAN vond dat het eigenaarschap op initiatieven bij de burgers en de professionals lagen. Wel was het onderzoeksteam van de HAN bereid om hierin te faciliteren. Leden van de actieleergroep investeerden tijd door naar de bijeenkomsten te komen, die naar hun idee niet tot concrete acties leiden. De leden van de actieleergroep noemden de volgende suggesties voor onderwerpen of thema's om verder mee aan de slag te gaan:

- verminderen van eenzaamheid;
- vergroten van de integratie en participatie van inwoners;
- bevorderen van de leefstijl door gezonde voeding, meer bewegen en zingeving;
- vergroten en bewustwording van positieve gezondheid;
- borgen van interventies van SameNoord Wijchen.

Tegelijkertijd werd tijdens deze bijeenkomst duidelijk dat er geen meer animo was onder de deelnemers om zich aan een van de thema's te verbinden. In overleg met de deelnemers is medio 2019 besloten om de actieleergroep stop te zetten.

Reflectie: de actieleergroep heeft behoefte aan concrete onderwerpen en thema's en een gemeenschappelijk doel. Maar er is geen eigenaarschap en onvoldoende actiebereidheid om een gezamenlijke ambitie en doelen vast te stellen en deze om te zetten in concrete acties. Door het



Een Sterk Wijknetwerk

onderzoeksteam wordt voorgesteld om de focus te leggen op de doelgroep 50+ in Wijchen-Noord. Een aantal deelnemers vindt dit jammer en te directief.

2.5 Projectgroep

De projectgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de gemeente Wijchen, GGD Gelderland-Zuid, Meervoormekaar, sociaal wijkteam, Stichting Wijchen Gezond en zorg- en welzijnsprofessionals van het Leefstijlcentrum Wijchen en een wijkdocent van de HAN. De projectgroep is een redelijk stabiele groep, die in totaal zes keer bij elkaar is geweest in de periode 2018 tot en met december 2019.

Uit de eerste bijeenkomst bleek dat er behoefte is aan verbinding tussen de verschillende initiatieven in Wijchen en de doelstellingen van het initiatief Een Sterk Wijknetwerk. De projectgroep is van mening dat een goede uitwisseling van informatie nodig is, zodat verbindingen gelegd kunnen worden. Er is gesproken over de vraag wat er nodig is om initiatieven met elkaar te verbinden en hoe we een stapje verder kunnen komen. Dit werd door de projectgroepleden als lastig ervaren, omdat zij geen goed zicht hebben op de initiatieven die er in Wijchen zijn. Om die reden hebben we een enquête uitgezet onder burgers, vrijwilligers en professionals in Wijchen om de verschillende initiatieven in kaart te brengen. (De resultaten van de enquête zijn in hoofdstuk 3 te vinden.)

Reflectie: Er is behoefte aan verbinding tussen de initiatieven in Wijchen. Daarvoor is allereerst beter inzicht nodig in de initiatieven die er zijn en wie hiervan de kartrekkers zijn.

In een volgende bijeenkomst met de projectgroep zijn de resultaten van de enquête besproken en is de wens uitgesproken om geen nieuwe initiatieven te ontplooiën, maar om bestaande initiatieven met elkaar te verbinden en te versterken. Uitgangspunt hierbij was het tot stand brengen van een sterk wijknetwerk, uitgaande van het concept Positieve Gezondheid, en het borgen van initiatieven en de samenwerking in een wijknetwerk. Hierbij zou tevens duidelijk moeten zijn wie de regie heeft, ofwel wie of welke organisatie aanspreekpunt kan zijn. Deelnemers gaven aan dat iedereen hier vanuit eigen rol en taakopvatting een aandeel in heeft. Tijdens deze bijeenkomst heeft het onderzoeksteam het denkmodel de Golden Circle van Sinek gehanteerd om deze ambitie verder te concretiseren (Sinek, 2019; <https://www.strategischmarketingplan.com/marketingmodellen/golden-circle-simon-sinek>). De Golden Circle bestaat uit drie cirkels: de kern is *why*, daarna volgt *how* en de buitenste cirkel vertegenwoordigt *what*. Het resultaat van de toepassing van het denkmodel door de projectgroep is te vinden in onderstaand kader.



Een Sterk Wijknetwerk

Golden Circle van Sinek

Why

Bij de why kun je vragen stellen als:

Wat zou in één zin de kern van een Sterk Wijknetwerk Wijchen moeten zijn om op een prettige manier in Wijchen te wonen en te werken?

Een Sterk Wijknetwerk Wijchen wil het liefst

How

Bij how kun je het hebben over:

Wat zijn de sterkte punten van een Sterk Wijknetwerk in Wijchen?

Wat zijn ontwikkelpunten van een Sterk Wijknetwerk in Wijchen?

Waar (of met wie) moet Sterk Wijknetwerk Wijchen zich al eerste mee gaan bezighouden?

Wat zijn successen die gehaald zijn door Sterk Wijknetwerk Wijchen?

What

Bij what gaat het over:

Wat past bij een Sterk Wijknetwerk in Wijchen?

Hoe zou een Sterk Wijknetwerk georganiseerd moeten worden, welke hulpmiddelen passen daar eventueel bij, welke organisatie of persoon?

Wat kan jouw eigen rol zijn in het bereiken van een Sterk Wijknetwerk in Wijchen?

Bron: Sinke, S. Begin met het Waarom. Amsterdam: Uitgeverij Business Contact, 2019.

Uit deze bijeenkomst kwam ook naar voren dat de projectgroep wilde weten wat de voorspelling was van problematiek in Wijchen naar de toekomst toe en waar ze dan op zouden moeten inzetten. De leden van de projectgroep kwamen tevens tot de conclusie dat het belangrijk is om meer inzicht te krijgen in de problematiek van Wijchen-Noord en wat nu de vragen en behoeften zijn van inwoners. Men was van mening dat inzicht in welke problemen er spelen en wat de vragen en behoeften zijn van inwoners, bepalend zijn waar een sterk wijknetwerk zich op zou moeten inzetten.

Om aan de informatiebehoeften van de projectgroep tegemoet te komen hebben we een inventarisatie gemaakt van mogelijke problemen (vragen en behoeften), dat heeft geresulteerd in een wijkprofiel van Wijchen(-Noord) en een toekomstverkenning voor Wijchen (zie Bijlage 5). In het voorjaar van 2019 hebben we het wijkprofiel gepresenteerd en is dieper ingegaan op de vraag: Waar staat Wijchen? Wat zijn de vragen en behoeften van inwoners? Waar zitten de aangrijpingspunten om te komen tot een vitale, gezonde wijk?

In deze bijeenkomst kwam naar voren dat de cijfers bij welzijnspartijen bekend zijn, maar dat deze niet bekend zijn bij de aanwezige zorgprofessionals. Door de leden van de projectgroep werd aangegeven dat deze cijfers ook bij de gemeente Wijchen bekend zijn, maar dat professionals wachten op beleid van de gemeente. Bestuurlijk draagvlak van de gemeente Wijchen is volgens de deelnemers nodig om volgende stappen te kunnen zetten in een Sterk Wijknetwerk. De gemeente was in de laatste bijeenkomst met de projectgroep overigens niet meer aanwezig onder andere door het vertrek van een beleidsmedewerker die in voorgaande bijeenkomsten wel altijd aanwezig was.



Een Sterk Wijknetwerk

In het najaar van 2019 is een vervolgbijeenkomst georganiseerd waarin de toekomstverkenning van Wijchen over de periode 2015-2030 is besproken (zie hoofdstuk 3). De cijfers zijn afkomstig van de website van Regiobeeld, gemaakt door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) is besproken. Uit de toekomstverkenning is een keuze gemaakt van thema's waar de projectgroep mee verder wil: eenzaamheid (door en lid van de projectgroep wordt 'eenzaamheid van jongeren' als specificering ingebracht), dementie en overgewicht. Echter, bij de vraag op welke wijze men dan inhoud wil geven aan deze thema's en op het voorstel van het onderzoeksteam om de thema's - ter voorbereiding op volgende projectgroep - met een aantal partners bilateraal te verkennen, trekken de leden van de projectgroep zich terug. Eerst moet de gemeente mee willen doen, zo zijn ze van mening. Tijdens deze bijeenkomst is ook gesproken over op welke wijze het initiatief Een Sterk Wijknetwerk verder kan worden ingericht en geborgd. De leden van de projectgroep hebben de wens uitgesproken voor versterking en verduurzaming van een Sterk Wijknetwerk in Wijchen, waarbij het duidelijk is wie de regie heeft en welke persoon het aanspreekpunt is.

Reflectie: de projectgroep wenst versterking van een wijknetwerk, dat blijvend en geborgd is, waarbij duidelijk is wie de regie heeft en wie het aanspreekpunt is. Het lokale draagvlak en eigenaarschap zijn van essentieel belang om tot een duurzaam netwerk te komen. In de projectgroep wordt dit eigenaarschap niet genomen, waarbij ook wordt aangegeven dat steun van uit de gemeente belangrijk is om het verschil te gaan maken. De HAN kan als onafhankelijke facilitator dit proces ondersteunen.

2.6 Klankbordgroep

De klankbordgroep is in 2018 voor het eerst bij elkaar geweest. De stand van zaken van het initiatief Een Sterk Wijknetwerk en de relevante ontwikkelingen in Wijchen zijn besproken. Ook heeft het onderzoeksteam een eerste aanzet van een kennis- en innovatieagenda gepresenteerd, die opgesteld is in samenwerking met Stichting Wijchen Gezond en het Leefstijlcentrum Wijchen. De genoemde thema's werden ondersteund en zouden verder uitgewerkt moeten worden om breder draagvlak te verkrijgen. Daarna heeft het onderzoeksteam bilateraal overlegd met de zorgcoöperatie Rondom Wijchen om te exploreren of zij het initiatief zouden willen of kunnen nemen voor een kennis- en innovatieagenda.

In 2019 is geen vervolg aan dit initiatief gegeven omdat een aantal zaken op dat moment onduidelijk was. Dit in verband met aanpassing van de projectaanvraag in overleg met de penvoerder en financier. Toen het aangepaste projectplan Een Sterk Wijknetwerk was vastgesteld, bleek het moeilijk om de leden van de klankbordgroep bijeen te krijgen. Na een aantal pogingen om een klankbordbijeenkomst te organiseren is deelname opgeschort vanwege onvoldoende aanmeldingen.

Reflectie: een eerste aanzet voor een kennis- en innovatieagenda is gepresenteerd, maar er zijn geen vervolgacties of vervolgspraken uit voort gekomen.



Een Sterk Wijknetwerk

2.7 Afsluitende bijeenkomst

In november 2019 heeft een afsluitende werksessie plaats gevonden met burgers, vrijwilligers en professionals van Wijchen. Het doel van de werksessie was om te reflecteren op het initiatief Een Sterk Wijknetwerk, vooruit te blikken en om een besluit te nemen over vervolgstappen. We hebben de uitnodigingen breed verstuurd omdat we een vertegenwoordiging wilden van deelnemers op operationeel, tactisch en strategisch niveau. Er hadden zich 14 deelnemers aangemeld voor de bijeenkomst. bestonden uit burgers, professionals, beleidsadviseur gemeente, docenten van de HAN en adviseurs van ROS. De ROS is gevraagd om aan deze bijeenkomst deel te nemen om vanuit hun ervaring te reflecteren op het proces en op de opbrengst van het project Een Sterk Wijknetwerk en de werksessie. In totaal hebben zeven personen uit Wijchen deelgenomen aan de werksessie: één inwoner van Wijchen en zes zorg- en welzijnsprofessionals. Deelnemers op strategisch niveau waren niet vertegenwoordigd op de bijeenkomst.

Het onderzoeksteam startte met een introductieronde waarin de vraag werd gesteld: *“Welk beeld komt er in je op bij een gezonde vitale wijk?”* Stakeholders konden een beeldende omschrijving geven van hoe een gezonde, vitale wijk er voor hem of haar uitziet. Deze beelden waren op onderdelen vergelijkbaar of met elkaar verenigbaar. De antwoorden luiden: een groene, schone wijk, met ruimte om te leven, veiligheid, met speelruimte voor jong en oud, betrokkenheid van inwoners, waarbij geluisterd wordt naar (individuele) vragen en behoeften, waar voorzieningen goed en gemakkelijk bereikbaar zijn, solidariteit is om veerkrachtig te blijven en elkaar te ontmoeten, waar laagdrempelig wordt samengewerkt met burgers, zaken met elkaar worden opgepakt en burgers worden ondersteund om een goed leven te kunnen leiden.

Daarna werden in twee groepen de volgende twee vragen besproken. De derde vraag werd plenair met de hele groep besproken.

- Wat heeft de burger van Wijchen nodig om gezond en prettig te wonen in een gezonde vitale wijk?
- Wat betekent dat voor de professional en hoe kan de organisatie waar de professional werkt daarbij helpen?
- Wat moeten we inrichten of organiseren om voorgaande vraagstukken voor elkaar te krijgen?

De resultaten van de deelsessies werden plenair teruggekoppeld. De conclusie van de bijeenkomst was dat er nog veel verbeterd kan worden in Wijchen, onder andere versterking van de samenwerking tussen huisartsen en de paramedische professionals rond de psychosociale kant. Ook werd genoemd dat het belangrijk is om de verbinding tussen zorg- en welzijnsorganisaties verder te verbeteren. Opgemerkt werd dat het verwarrend is wat met ‘zorg’ wordt bedoeld: ‘Hebben we het dan over medici en paramedici, over welzijnswerkers en hulpverleners of over beiden?’ Tot slot benadrukten de professionals dat het essentieel is dat de gemeente ‘een sterk wijknetwerk’ ontwikkelt dat gericht is op het bevorderen van de gezondheid en het welbevinden van inwoners, hier beleid op maakt en in investeert.



Een Sterk Wijknetwerk

3 Resultaten en reflectie onderzoeksmethodieken

In het vorige hoofdstuk zijn de verschillende acties en werkvormen om tot een sterk wijknetwerk te komen beschreven. In dit hoofdstuk presenteren we de resultaten van de verschillende onderzoeksmethoden en reflecteren we op het gebruik van deze methodieken.

3.1 Enquête over initiatieven in Wijchen

Een veelgehoorde opmerking van de stakeholders in Wijchen was “*We doen al zoveel*”. Om een overzicht te krijgen van initiatieven op het gebied van welzijn en gezondheid van burgers in Wijchen is voorjaar 2018 een enquête uitgezet. De vragenlijst is door 70 mensen ingevuld: inwoners van Wijchen, vrijwilligers, zorg- en welzijnsprofessionals en een wijkdocent van de HAN. De respons was 48%. Er werden 118 unieke initiatieven genoemd, die zijn opgezet door organisaties als MeerVoormekaar, vluchtelingenwerk, de gemeente Wijchen, GGD Gelderland-Zuid, ZZG-zorggroep, het Sociaal Wijk Team en (basis)scholen en (Bijlage 1).

Uit de enquête bleek verder dat er al enkele samenwerkingsverbanden in Wijchen zijn zoals de Stichting Wijchen Gezond, het Leefstijlcentrum Wijchen Gezond met de leerwerkplaats van de HAN (Bijlage 2) en SameNoord, een project van de GGD Gelderland-Zuid in samenwerking met MeerVoormekaar. Op WijWijchen, het platform voor inwoners van Wijchen (<https://wijwijchen.nl>) is meer informatie te vinden over activiteiten in Wijchen en over manieren om bewoners met elkaar te verbinden.

De resultaten van de enquête zijn met de leden van de actieleergroep en de projectgroep besproken. Voor beide groepen was het een eyeopener dat er zoveel initiatieven in Wijchen zijn maar dat het overzicht ervan ontbreekt. Ook werden vergelijkbare initiatieven genoemd die door verschillende partijen naast elkaar werden geïnitieerd, zonder dat men daarvan op de hoogte was (zie kader).

Initiatieven en activiteiten in Wijchen (voorjaar 2018)

- Bankjesproject: een gesponsord bankje langs een wandelroute nodigt uit tot bewegen
- Presentaties en informatie over het spinnenweb en over Positieve gezondheid
- Deelname aan een leven lang fit, informatie uitdragen samen met de bibliotheek
- Mensenbingo in de bibliotheek, voor kennismaken en ontmoeten
- Lezingen, met een activiteit erbij
- Goed leven kaart: een kortingspas voor gezonde producten en initiatieven
- Deelname aan Ik Pas: campagne voor bewuster alcoholgebruik
- Organisatie van de Wijchense gezondheidsdag
- Wijkontbijt in Wijchen Noord vanuit het project SameNoord
- Projecten vanuit het Sparkcentre van de HAN (zoals een gezondheidsspel voor kinderen over positieve gezondheid)



Een Sterk Wijknetwerk

3.2 Studentenprojecten

1. Evaluatie Stichting Wijchen Gezond

Om inzicht krijgen in het functioneren van de pijlers van Stichting Wijchen Gezond en in de behoeften van de burgers hebben studenten van de HAN interviews gehouden met 8 participanten van Stichting Wijchen Gezond en met 8 inwoners van Wijchen (Marcelis & Haerkens, 2018). De participanten van Stichting Wijchen Gezond gaven aan dat ze niet duidelijk weten hoe het plan in elkaar zit en wie de verantwoordelijkheid heeft. Daarnaast hebben de studenten een enquête afgenomen onder inwoners van Wijchen over de bekendheid van inwoners met Stichting Wijchen Gezond en over welke pijler inwoners met name informatie over wensen. In totaal hebben 39 inwoners de enquête ingevuld: 36% ofwel 14 inwoners aan wel eens van Stichting Wijchen Gezond gehoord te hebben. Inwoners van Wijchen gaven aan informatie over gezondheid te willen ontvangen, vooral over voeding (64%) en over bewegen (46%).

2. Methodieken individuele jeugdige patiënt-hulpverlener relatie

Studenten van de HAN hebben bij professionals uit het jeugd- en jongerenwerk interviews gehouden over hoe vragen en behoeften bij jongen van 12 t/m 18 jaar opgehaald kunnen worden (Thoonen & Tomesen, 2018). De conclusie luidde dat er niet één specifieke gespreksmethode is om de vragen en behoeften van jongeren te achterhalen. Belangrijke aandachtspunten zijn een open houding, gericht op het doorvragen en aandacht voor de jongere als persoon, in plaats van het vraagstuk.

3. Interviews professionals over interprofessioneel samenwerken

Om de interprofessionele samenwerkingsverbanden in de wijk te bevorderen, was het zinvol om te onderzoeken wat zorg- en welzijnsprofessionals nodig hebben om interprofessioneel samen te werken vanuit het concept Positieve Gezondheid. Studenten van de HAN (Hendriksen & Zwiers, 2019) hebben semigestructureerde interviews gehouden met 12 zorg- en welzijnsprofessionals in Wijchen. Uit deze interviews bleek dat professionals binnen zorg en welzijn in een multidisciplinair samenwerkingsverband samenwerken en niet interprofessioneel samenwerken. Deze professionals staan open voor het verbeteren van de samenwerking met andere professionals. Zij willen graag kortere lijntjes met andere professionals en elkaar beter leren kennen. Zij zien belemmeringen in de privacywet, door de verschillende communicatiesystemen, tijdsdruk en de taalbarrière tussen verschillende disciplines. Professionals werken niet volgens het concept Positieve Gezondheid, maar gebruiken wel gedeelten ervan concept tijdens hun werk.

4. Narratieve interviews met inwoners 50+ over vragen en behoeften

Om meer zicht te krijgen op de problematiek in Wijchen hebben studenten van de HAN voorjaar 2019 narratieve interviews gehouden met twaalf 50+ers in Wijchen-Noord over hun vragen en behoeften (Amini & Kardes, 2019). Zij hebben de variant van het spinnenweb van Positieve Gezondheid, zoals die in Wijchen wordt toegepast, als gesprekstool gebruikt (Bijlage 6). Uit de interviews komt naar voren dat de 50+ers met wie is gesproken de behoefte hebben aan samenhang en aan een luisterend oor: iemand die in dezelfde situatie zit en met wie ze kunnen praten. Zij zeggen meer mensen te willen ontmoeten en behoefte te hebben aan onderling contact.



Een Sterk Wijknetwerk

5. Actieonderzoek welzijnswerkers

Om de beste zorg aan de burger te leveren, is het nodig om interprofessioneel samen te werken. De interprofessionele samenwerking tussen (welzijns)professionals van het sociaal wijkteam in Wijchen is (nog) niet optimaal. Studenten van de HAN hebben een actieonderzoek uitgevoerd om bij professionals van het team Ouderen en het team Chronisch Zieken van het sociaal wijkteam om meer bewustzijn te creëren over interprofessionele samenwerking en om meer handvaten te bieden hoe welzijnsprofessionals beter met elkaar kunnen samenwerken.

De resultaten van de enquête onder het sociaal wijkteam (zie paragraaf 3.3) zijn met 6 professionals in Wijchen besproken (zie Bijlage 7). In de enquête beschrijven de welzijnswerkers 'interprofessionele samenwerking' als volgt: samenwerken met professionals, vrijwilligers, cliënten en het netwerk van de cliënt om tot de beste oplossing te komen. We kunnen hieruit concluderen dat professionals uit Wijchen (nog) niet interprofessioneel met elkaar samenwerken, wel multidisciplinair.

In de bijeenkomsten is dieper ingegaan op de bevorderende en belemmerende factoren om interprofessioneel met elkaar samen te werken. De bevorderende factoren die zijn genoemd, luiden: verantwoordelijkheden delen en een goede communicatie. Belemmerende factoren zijn volgens de welzijnswerkers: verschillende belangen hebben, het afschuiven van de verantwoordelijkheid en welzijnsprofessionals kennen elkaar niet. De deelnemers aan de bijeenkomsten hebben ook aanbevelingen gedaan om beter interprofessioneel samen te kunnen werken:

- bespreek jaarlijks de ambitie;
- bespreek hoe het met iedereen in het team gaat;
- betrek de burger bij gesprekken en maak gezamenlijk het zorgplan;
- spreek dezelfde taal;
- organiseer informatieavonden voor burgers waaruit bijvoorbeeld zelfhulpgroepen ontstaan;
- wijs één contactpersoon aan bij de huisarts en één contactpersoon bij het sociaal wijkteam voor een complexe casus;
- verbeter de samenwerking tussen zorg- en welzijnsmedewerkers door gezamenlijk op huisbezoek te gaan;
- standaard afspraken tussen zorg- en welzijnsmedewerkers over wie wat wanneer doet.

3.3 Enquête over interprofessioneel samenwerken

Om na te gaan op welke wijze professionals in zorg en welzijn interprofessioneel samenwerken en welke competenties daar voor nodig zijn, hebben we een digitale vragenlijst gemaakt. Via een uitgebreide literatuurstudie heeft het onderzoeksteam een aantal meetinstrumenten gevonden waarmee competenties voor interprofessionele samenwerking gemeten kunnen worden. Twee Engelstalige vragenlijsten waren geschikt om interprofessioneel samenwerken en de benodigde competenties te meten. Deze vragenlijsten zijn via 'forward-back translation' vertaald. Hier heeft het onderzoeksteam open vragen aan toegevoegd over de wijze waarop interprofessionele samenwerking in de praktijk wordt vormgegeven en achtergrondkenmerken.

De digitale vragenlijst over interprofessioneel samenwerken is uitgetest in een pilot met een vijftal professionals. In voorjaar 2019 is de vragenlijst onder circa 100 zorg- en welzijnsprofessionals in



Een Sterk Wijknetwerk

Wijchen uitgezet. Uiteindelijk hebben 34 professionals de vragenlijst volledig of grotendeels ingevuld (respons van 34%). De belangrijkste resultaten van de vragenlijst zijn besproken met de leden van de projectgroep (Bijlage 7).

Naar aanleiding van deze resultaten had de manager van het Sociaal Wijkteam de behoefte om na te gaan of professionals van het sociaal wijkteam Wijchen verschillend scoren op de wijze van interprofessioneel samenwerken. Deze groep was relatief ondervertegenwoordigd in de enquête. In het najaar 2019 is dezelfde digitale aan alle 39 professionals van het Sociaal Wijkteam Wijchen (team Ouderen, team Jeugd en team Volwassenen) verstuurd. In totaal hebben 18 van de 39 professionals van het Sociaal Wijkteam Wijchen de vragenlijst volledig of grotendeels ingevuld (respons van 46%). De resultaten toonden aan dat de leden van het Sociaal Wijkteam Wijchen over de hele linie hoger scoorden op interprofessioneel samenwerken in vergelijking met alle professionals in Wijchen. De resultaten zijn teruggekoppeld aan de manager van het Sociaal Wijkteam. De belangrijkste resultaten zijn in Bijlage 8 te vinden.

3.4 Wijkgezondheidsprofiel en toekomstverkenning Wijchen

Op grond van de beschikbare data van de gezondheidsmonitors van de GGD Gelderland-Zuid heeft het onderzoeksteam een gezondheidsprofiel van Wijchen gemaakt (zie Bijlage 8). Dit profiel kan door professionals worden gebruikt om het gesprek met burgers aan te gaan over vragen en behoeften in de wijk en om met burgers samen tot thema's te komen die prioriteit zouden moeten krijgen in Wijchen.

Het onderzoeksteam heeft tevens een toekomstverkenning gemaakt van Wijchen, zodat geanticipeerd kan worden op toekomstige thema's die om aandacht vragen. Dit is ook belangrijk in het kader van preventie. De belangrijkste thema's die hieruit naar voren kwamen zijn eenzaamheid, dementie en overgewicht (Bijlage 8).

3.5 Inventarisatie instrumenten om Positieve Gezondheid op wijkniveau te meten

Aanvullend op de data van de gezondheidsmonitor heeft het onderzoeksteam gekeken of er een geschikt instrument is om het concept Positieve Gezondheid op wijkniveau te meten. Dit is tegenstelling tot het spinnenweb dat een individueel instrument is. We hebben bestaande literatuur en onderzoeksprojecten gericht op Positieve Gezondheid bestudeerd met als doel om relevante tools, interventies en methodieken te achterhalen. Via de projectleiders hebben we aanvullend informatie opgevraagd over hun ervaringen met het gebruik van de tools, interventies en methodieken, in hoeverre deze zijn onderzocht, worden ingezet en in welke context. We hebben een overzicht gemaakt in hoeverre de tools, interventies en methodieken bruikbaar zijn om vragen en behoeften van burgers in kaart te brengen. Dit overzicht met bronvermeldingen is in de toolbox van Een Sterk Wijknetwerk te vinden via de HAN-website [<link naar toolbox later nog invoegen>](#).

3.6 Reflectie-interviews met stakeholders

Begin 2020 heeft het onderzoeksteam afsluitende individuele interviews gehouden met de 8 leden van het projectteam van Een Sterk Wijknetwerk. In de interviews is aan de leden gevraagd om vanuit hun ervaringen te reflecteren op de start en de ontwikkeling van het initiatief, wat volgens hen de geleerde lessen zijn van het initiatief Een Sterk Wijknetwerk, wat hun eigen rol hierin was en wat de rol van de



Een Sterk Wijknetwerk

HAN in het proces is geweest. De bevindingen van deze interviews hebben we gebruikt als input voor de reflectie (Hoofdstuk 4).

3.7 Reflectie op methodieken

In deze paragraaf beschrijven we de methodieken die geschikt zijn om zicht te krijgen op vragen en behoeften van wijkbewoners op mesoniveau en om competenties van professionals in kaart te brengen die nodig zijn om interprofessioneel met elkaar samen te werken. Hierbij plaatsen we de kanttekening dat we vanwege de looptijd van het initiatief (najaar 2017 tot voorjaar 2020) niet alles konden realiseren wat we wilden. Dit is ook inherent aan participatief actieonderzoek, waarbij op basis van de vraag uit de praktijk, in co-creatie met de deelnemers, kennis wordt ontwikkeld en toepast. De praktijk en wat daar speelt is daarmee leidend in de stappen die gezet kunnen worden.

Narratieve interviews met inwoners over vragen en behoeften

Een andere geschikte methode is narratieve interviews, waarmee het mogelijk is om goed inzicht te krijgen in vragen en behoeften van inwoners op wijkniveau. Het voordeel is dat direct verdieping mogelijk is en dat op die manier de vraag achter de vraag boven tafel komt. Een nadeel van narratieve interviews is dat dit een tijdsintensieve methode, waardoor een relatief gering aantal inwoners bevraagd kan worden. Ook vraagt deze methode deskundigheid en training van de interviewer.

Narratieve interviews zijn niet per sé nodig, maar professionals zouden ook getraind kunnen worden om individuele vragen die tijdens de hulpverlenersrelatie naar voren komen, vanuit een mesoperspectief te bekijken. Hoe vaak komt een bepaalde vraag voor? Betreft dit inwoners in eenzelfde wijk? Zou een groepsgerichte aanpak op wijkniveau kunnen bijdragen aan verbeteren van gezondheid en welbevinden? Zouden inwoners hier zelf een rol in kunnen spelen? Inzichten en kennis vanuit deze vragen worden (nog) niet gebundeld op buurt- of wijkniveau in Wijchen. Met andere woorden: het is niet zo dat bij veelvuldig dezelfde vragen en behoeften van inwoners en zorgvrager professionals tot actie over gaan op buurt- of wijkniveau. Dit vraagt om andere competenties, een andere manier van denken, doen en organiseren.

Big data

Er kan veel data worden verzameld over gezondheid en welbevinden van inwoners of gebruik worden gemaakt van de monitor van de GGD, van het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS) en van de gemeente Wijchen. Zo kan per wijk een inventarisatie wordt gemaakt van de gezondheidssituatie in Wijchen, een zogenaamd wijkgezondheidsprofiel. Aan de hand van de verzamelde gegevens kan het gesprek met professionals en inwoners worden aangegaan en gezamenlijk thema's worden vastgesteld die prioriteit moeten krijgen. Daarna kunnen plannen worden gemaakt voor concrete acties en interventies vanuit integrale samenwerking.

Het voordeel van het gebruik van big data is dat er snel inzicht ontstaat in, zoals in dit project, welke thema's voor een wijk belangrijk zijn om mee aan de slag te gaan. Ook kan het nemen van beslissingen aan de hand van big data worden verbeterd en kunnen sneller beslissingen worden genomen. Een nadeel is dat het delen en integreren van big data op een veilige en overzichtelijke manier en de waarborging van de privacy van data nauwlettend in de gaten moet worden gehouden.



Een Sterk Wijknetwerk

Schriftelijke vragenlijst over interprofessioneel samenwerken

Het projectteam heeft een schriftelijke vragenlijst ontwikkeld over interprofessioneel samenwerken. Met deze vragenlijst is het mogelijk om zicht te krijgen op de vraag of professionals over competenties beschikken om interprofessioneel samen te werken. De resultaten van de vragenlijst gaven zicht op hoe het er voor staat met de inrichting van het wijknetwerk. Als de vragenlijst herhaaldelijk wordt afgenomen, biedt dit zicht op veranderingen en eventuele verbetering van competenties van professionals over de tijd. De resultaten van de vragenlijst kunnen ook als uitgangspunt dienen voor een dialoog met betrokkenen, zoals in Wijchen is gebeurd. Het is daarbij belangrijk om te bespreken of professionals zich in de resultaten herkennen om vervolgens met elkaar te bespreken: Wat betekent dit nu? Op welke onderdelen willen we verbeteren? Welke doelen stellen we? Welke acties zijn nodig? Uit de evaluatie kwam naar voren dat professionals het een goede vragenlijst vonden met heldere en duidelijke vragen. Maar vooral welzijnswerkers aan dat ze zich minder goed herkenden in de formulering van de vragen. Zo wordt er in de vragenlijst gesproken over 'cliënten' en 'zorgvragers', terwijl het bij het welzijnswerk vaak gaat om de burger en zijn vraag, nog voordat er sprake is van een hulpvraag. Dat betekent dat de vragenlijst verder doorontwikkeld en breder uitgetest moet worden. De vragenlijst is te vinden in de toolbox van Een Sterk Wijknetwerk [*<link naar toolbox later nog invoegen>*](#) en kan kosteloos gebruikt worden door anderen die meer zicht willen krijgen op interprofessioneel samenwerken.

Partnerschapskaart

De methodiek van het partnerschapsmodel bestaat uit een werkvorm waarin een zogenaamde partnerschapskaart wordt ingevuld (Jansen et al, 2012; zie Bijlage 4). De partnerschapskaart dient als format voor de bespreking en invulling van de samenwerking tussen professionals, beleidsmakers, vrijwilligers en burgers (Jansen e.a., 2012). De werkvorm is dialogisch en bestaat uit 5 vragen, waarbij van rechts naar links de partnerschapskaart wordt ingevuld, eerst voor zichzelf en daarna in groepjes. De methodiek is geschikt om overeenstemming te bereiken over welke waarden die de deelnemers belangrijk vinden en wanneer zij over succesvolle samenwerking spreken. Ook is de partnerschapskaart een middel om individuele acties, groepsacties en acties van anderen met elkaar vast te stellen.



Een Sterk Wijknetwerk

4 Conclusies en geleerde lessen

4.1 Conclusies

Terugkijkend op het proces kunnen we concluderen dat we er niet in geslaagd zijn om een sterk wijknetwerk in Wijchen op te bouwen, ondanks de betrokkenheid en motivatie van inwoners, vrijwilligers en professionals om bestaande initiatieven met elkaar te verbinden en te versterken. Een positief effect van deelname aan het project Een Sterk Wijknetwerk is dat zorg- en welzijnsprofessionals in Wijchen elkaar beter hebben leren kennen en elkaar nu makkelijker weten te vinden. De meeste leden van de projectgroep gaven aan dat er verbindingen zijn ontstaan tussen zorg- en welzijnsprofessionals, ze zijn elkaar beter gaan begrijpen, er werden ideeën geopperd en er was enthousiasme om samen aan de slag te gaan. Maar samenwerking tussen zorg- en welzijnsprofessionals is ook persoonsafhankelijk, is er een klik is tussen professionals.

Verandering heeft tijd nodig en dat kost vaak jaren. De ervaring leert dat het opzetten van een sterk wijknetwerk een langdurig, intensief en tijdrovend proces is dat continue aandacht vraagt. Het is zeer leerzaam geweest om via actieleren en in co-creatie met de deelnemers ervaring op te doen met het opzetten van een wijknetwerk. Deze ervaringen kunnen weer worden gebruikt door inwoners, vrijwilligers en professionals elders die aan de slag willen met het opzetten van een wijknetwerk.

Het realiseren van een (duurzaam) wijknetwerk waarin inwoners, vrijwilligers, professionals, beleidsmedewerkers en bestuurders gelijkwaardige partners zijn en vanuit een gezamenlijke ambitie werken, is erg complex. De wil is er in Wijchen, maar een aantal essentiële randvoorwaarden om stappen te kunnen zetten en tot een sterk wijknetwerk te komen, ontbreken.

1. De urgentie lijkt te ontbreken. Het initiatief is door de HAN geïnitieerd; de vraag naar een 'gezonde, vitale wijk' is niet door betrokken stakeholders gesteld. De indruk bestaat dat de gezamenlijkheid van het samenwerken en bouwen van een wijknetwerk in Wijchen niet door alle deelnemende partijen wordt gevoeld.
2. Het zou goed geweest zijn als de HAN duidelijker was geweest in het expliciteren van verwachtingen. Veel onderwerpen zijn te impliciet gebleven en bleven 'hangen' en ideeën hadden wellicht beter benut kunnen worden. Met welke vragen gaan we aan de slag? Waarom zijn we hier bij elkaar? Van wie is het wijknetwerk? Wat vragen jullie van ons als HAN? Er is geen gemeenschappelijk opgave geformuleerd en het initiatief wordt niet gezamenlijk gedragen. Het is overigens niet zo dat er geen pogingen zijn gedaan om een gemeenschappelijke opgave te formuleren. In de actieleergroep is getracht deze gemeenschappelijke opgave via de partnerschapskaart te formuleren. In de projectgroep is gebruik gemaakt van de golden circle van Simon Sinek.
3. De HAN werd door een enkeling ervaren als een 'partij van buitenaf' die onvoldoende op de hoogte was van het reilen en zeilen in Wijchen. Ook bleef het volgens de leden van de projectgroep onduidelijk wat de HAN wilde bereiken: er was geen 'kapstok' om zaken aan op te hangen, het was niet duidelijk welke richting het initiatief op zou gaan en wat de methodieken waren. ROS-Robuust formuleerde dit als 'rol-onduidelijkheid', deelnemers



Een Sterk Wijknetwerk

verwachtte dat de HAN het voortouw zou willen nemen, immers de HAN heeft het project geïnitieerd. De HAN verwachtte dat de deelnemers zich mede-eigenaar zouden voelen en samen met de HAN de richting zou bepalen (zie volgend punt).

4. Vanaf het begin is 'eigenaarschap', wie voelt zich eigenaar van een probleem, een issue geweest en onvoldoende duidelijk. Wie is eigenaar van een 'gezonde, vitale wijk' en voelt zich verantwoordelijk om hier in gezamenlijkheid aan te werken? Ook op dit punt is het probleemeigenaarschap bij het onderzoeksteam gelegd: dit wordt niet door lokale stakeholders opgepakt ofschoon hier vanuit het onderzoeksteam wel nadrukkelijk een beroep op is gedaan. De rol van het onderzoeksteam (HAN/Radboudumc) is onduidelijk: als kennisinstituut, onderzoeker van het eigen handelen en zelf onderzoeker. Dat is tegelijkertijd het lastige van actie-onderzoek waarbij je in co-creatie met stakeholders samen gaat bouwen. Ook de aanwezigheid van de HAN in het Sparkcentre vergroot het eigenaarschap. In algemene zin gaat het niet zozeer om de feitelijke rol van het onderzoeksteam maar om het beeld dat van die rol is ontstaan in de projectperiode en de impliciete verwachtingen die dat met zich heeft meegebracht.
5. Ondanks dat veel welzijns- en zorgprofessionals in Wijchen gemotiveerd zijn om de onderlinge samenwerking te verbeteren, kwamen zij niet in actie. De tijd om van doel tot actie te komen lijkt te ontbreken en de doelen die men wil realiseren zijn zeer divers, zo bleek uit de actieleergroepen en de ingevulde partnerschapskaart. Door het onderzoeksteam is het onvoldoende gelukt om duidelijk te maken wat er van de actieleergroep wordt verwacht. Ook de wisselende aanwezigheid deelnemers van een in principe vaste actieleergroep, deels door gebrek aan tijd, droeg niet bij om tot een gezamenlijke ambitie te komen. De energie verdween en mensen haakten af.
6. Zoeken naar een juiste afvaardiging, wie heeft 'de macht' om te besluiten: Hier zet ik mij voor in? De samenwerking wordt in de praktijk als makkelijk er vruchtbaar ervaren. Iedereen wil met elkaar samenwerken, maar het komt niet altijd van de grond. Daardoor ontstaat frustratie ontstaat. En er speelt een krachtenveld: wel willen samenwerken, maar het lukt niet. Het lijkt er op dat partijen vooral focus bleven houden op hun eigen deel en hun eigen doelen. Individuele organisaties hebben ieder hun eigen belangen en behoeften zoals 'Hoe kunnen we op een innovatieve manier samenwerking vorm geven?' Ondanks een relatief stabiele projectgroep is het lastig gebleken om tot actie over te gaan. Er was veel vraag naar onderliggende informatie, bijvoorbeeld inzicht in de initiatieven in Wijchen, inzicht in vragen en behoeften van inwoners en vervolgens inzicht in toekomstige vragen en behoeften van inwoners van Wijchen. Welke data is nodig om tot een goede start te komen? De ervaring leert dat het opzetten van een wijknetwerk een proces dat een lange adem vergt. De indruk bestond dat het onderzoeksteam probeerde om 'iets nieuws' neer te zetten. Terwijl de meerwaarde was geweest om aan de hand van een thema of probleem de samenwerking met initiatieven te zoeken die er in Wijchen al waren. Maar het onderzoeksteam heeft juist geprobeerd om zoveel mogelijk aansluiting te zoeken bij het bestaande, onder andere door het in kaart brengen van initiatieven en door thema's te formuleren die voor participanten belangrijk worden gevonden. Er is hierin een verschil in ervaring en beleving.



Een Sterk Wijknetwerk

7. Door de leden van de projectgroep werd regelmatig de vraag gesteld wat het doel is van de projectgroep en het doel van het initiatief? Deelnemers zagen de meerwaarde van het initiatief niet in en alle deelnemers zaten ieder vanuit hun eigen perspectief aan tafel. Blijkbaar zijn we vanuit het onderzoeksteam er onvoldoende in geslaagd om het doel van Een Sterk Wijknetwerk duidelijk te maken. Volgens een aantal leden van de projectgroep was het onderzoeksteam te veel met de inhoudelijke kant van het project bezig, terwijl het proces en sturing ook belangrijk zijn. Het ontbrak aan een goede overlegstructuur. Daar is volgens de leden van de projectgroep te weinig aandacht voor geweest.
8. Met de oprichting van de zorgcoöperatie Rondom Wijchen ontstond vanuit de gemeente Wijchen een terugtrekkende beweging om deel te nemen aan het initiatief Een Sterk Wijknetwerk. De gemeente Wijchen was eerst actief lid van de projectgroep maar is daarna afgehaakt. Dat wordt als een gemiste kans ervaren. Volgens de leden van de projectgroep zou het meerwaarde hebben gehad als de gemeente Wijchen zich als samenwerkingspartner had opgesteld en actief had bijgedragen aan de netwerkvorming en het aansturen van projecten.
9. Het project is van buitenaf geïnitieerd, met mondelinge steun van aantal organisaties en partijen tijdens voorbereidende gesprekken. Vervolgens is er ingezet om bottom-up tot ontwikkeling te komen er zijn geen formele afspraken gemaakt met bijvoorbeeld de gemeente of grote organisaties op bestuurlijk niveau om te investeren in Een Sterk Wijknetwerk. Daarmee ontbrak het ook aan daadkracht bij de deelnemers op operationeel niveau: zij werden niet gefaciliteerd om tijd te investeren.

In Tabel 1 zijn de beïnvloedende factoren weergegeven op het niveau van het wijknetwerk in Wijchen, vragen en behoeften van inwoners en interprofessioneel samenwerken weergegeven (horizontaal te lezen; de volgorde van de factoren is willekeurig). Deze factoren zijn gedestilleerd uit de analyse van documenten, observaties en interviews met de leden van de projectgroep.

Tabel 1- Beïnvloedende factoren initiatief Een Sterk Wijknetwerk Wijchen

Wijknetwerk	Vragen en behoeften	Interprofessioneel samenwerken
Het initiatief 'Een Sterk Wijknetwerk' wordt enthousiast ontvangen door burgers, vrijwilligers en professionals en er is grote bereidheid actie te ondernemen	Initiatief is voor alle inwoners van Wijchen, niet alleen voor kwetsbare burgers	Professionals vinden het belangrijk om interprofessioneel samen te werken
Welzijns- en zorgprofessionals in Wijchen kennen elkaar, maar samenwerking komt onvoldoende van de grond	Er is geen goed overzicht van de vragen en behoeften van inwoners; er wordt te weinig vanuit de burgers gedacht.	Verbeterpunten om interprofessioneel samen te werken zijn o.a. het geven van feedback en het ontwikkelen van een effectief zorgplan
Er zijn al veel initiatieven in Wijchen op het gebied van welzijn en zorg, maar deze zijn	Vragen en behoeften worden via verschillende kanalen opgehaald; het is onduidelijk wie welke	Privacywetgeving: verschillende digitale systemen worden door



Een Sterk Wijknetwerk

versnipperd: er is behoefte aan verbinding	informatie met wie deelt en waar de informatie te vinden is	professionals als belemmerende factor ervaren
Samenwerking met de HAN /Radboudumc als kennispartner inspireert en geeft vertrouwen	Als focus van Een Sterk Wijknetwerk is top down voor 50+ers in Wijchen Noord gekozen: deze doelgroep sluit niet bij het interessegebied van alle deelnemers aan	Meer verbinding tussen welzijn en zorg is nodig rondom maatschappelijke thema's zoals eenzaamheid
Er komen geen concrete acties van de grond, geen daadkracht en eigenaarschap ontbreekt	Thema's die prioriteit hebben zijn een eenzaamheid (ook voor jongeren), overgewicht, dementie en preventie	Onvoldoende communicatie tussen zorg- en welzijnsprofessionals: men is onvoldoende op de hoogte van elkaars expertise en aandachtsgebieden
Er is geen netwerktrekker, te weinig focus en men mist een partij die de regie neemt		Gezamenlijkheid ontbreekt en eigenaarschap is een issue
De rol van het onderzoeksteam is onduidelijk; het is voor de samenwerkingspartners niet duidelijk wat men van elkaar kan/mag verwachten		Partijen willen met elkaar samenwerken maar dat komt niet van de grond; dat zorgt voor frustratie
Er is onvoldoende bestuurlijk draagvlak om een wijknetwerk op te bouwen		

4.2 Geleerde lessen

De geleerde lessen zijn dat het goed is om bij de start van een wijknetwerk concreet:

- 1) een gezamenlijke visie en het doel te formuleren, op zowel strategisch, tactisch en operationeel niveau;
- 2) gezamenlijk plan op te stellen, waarin de ambitie en visie zijn vertaald in concrete activiteiten, waarbij tevens rekening wordt gehouden met reeds bestaande activiteiten om overlap te voorkomen;
- 3) eigenaarschap vast te stellen, wie heeft de regie en de wijze waarop partijen met elkaar willen samenwerken;
- 4) randvoorwaarden te regelen, zoals tijd en urenverantwoording, zowel voor de kartrekker en voor de deelnemers van het wijknetwerk;

1. Gezamenlijke visie en doel formuleren

Het onderzoeksteam heeft in dit initiatief voor een bottom-up benadering gekozen, waarbij we ons vooral hebben gericht op de deelnemers op operationeel niveau. Mogelijk was het beter geweest om eerst te zorgen dat er bestuurlijk en beleidsmatig draagvlak is op strategisch niveau. Niet tijdens een brede startbijeenkomst, zoals in Wijchen is gebeurd, maar in een aparte startbijeenkomst met bestuurders en beleidsmakers om een gezamenlijke visie en doel te formuleren. Zo was de gemeente



Een Sterk Wijknetwerk

Wijchen niet actief betrokken bij het initiatief en de betrokkenheid van de gemeente nam steeds verder af gedurende het project. Dat de gemeente niet actief betrokken was, kan ook het gevolg zijn van een wijziging in wethouders na de gemeentelijke verkiezingen. Na de verkiezingen is er een andere wethouder voor de 'welzijn en zorg portefeuille' gekomen.

2. Gezamenlijk plan opstellen en concrete acties formuleren

Het is om, op basis van een gezamenlijke visie en ambities, te komen tot een gezamenlijk plan met daarin concrete doelen en acties. De deelnemers van de actiegroep en de projectgroep hadden geen concreet doel voor ogen waardoor gerichte acties uit bleven. Ook was er te weinig verbinding tussen de actieleergroep en de projectgroep, ondanks het feit dat een aantal deelnemers in beide groepen participeerden. Het uitgangspunt was 'een vitale wijk met gezonde burgers' maar het bleef onduidelijk wat daar onder wordt verstaan en wat daar concreet voor nodig is. Het was pionieren, want toen het project Een Sterk Wijknetwerk is gestart was het een nieuw onderwerp.

2. Eigenaarschap vaststellen

Het is goed om van tijd tot tijd expliciet verwachtingen met elkaar te bespreken, aan te geven wie welke rol heeft en wat men van elkaar mag en kan verwachten. In de beginperiode werd soms 'concurrentie' gevoeld, met name bij professionals die een rol hebben in het verbinden van zorg en welzijn. Het onderzoeksteam heeft vanaf het begin van het initiatief aangegeven dat ze geen 'probleemeigenaar' zijn, omdat zij tijdelijk aan het initiatief is verbonden en geen lokale partij die verantwoordelijk is voor het welbevinden en de gezondheid van burgers. Dat is wel een taakstelling van zorg- en welzijnsprofessionals en -organisaties. Ook is het de bedoeling dat Een Sterk Wijknetwerk duurzaam geborgd wordt en dat het initiatief doorloopt zonder betrokkenheid van het onderzoeksteam. Uit de reflecties blijkt dat de verwachtingen van het initiatief en de rol van onvoldoende uitgesproken en gecommuniceerd zijn.

Gedurende het initiatief bleek verder dat de deelnemers enthousiast waren en naar bijeenkomsten bleven komen, maar niet het eigenaarschap op zich namen. Op die manier volgden er geen concrete acties en werd er onvoldoende voortgang geboekt. Dat leidde er weer toe dat het enthousiasme van de deelnemers afnam. Dat gold vooral voor de leden van de actieleergroep, met als gevolg dat deze in 2019 is opgeheven. De projectgroep kwam nog wel regelmatig bij elkaar. Maar voor het opbouwen van een sterk wijknetwerk is het van belang dat alle deelnemers actief betrokken zijn en participeren. Dat is onvoldoende van de grond gekomen.

3. Randvoorwaarden regelen

Het is belangrijk om een kartrekker, aanjager of kwartiermaker aan te stellen om het eigenaarschap vast te stellen en afspraken te maken over de wijze van samenwerken. Vanuit andere praktijkvoorbeelden die we in het kader van het project Een Sterk Wijknetwerk hebben onderzocht, zoals de Proeftuin Ruwaard in Oss, weten we dat het hebben van een kartrekker een kritische succesfactor is voor het slagen van het wijknetwerk.



Een Sterk Wijknetwerk

4.3 Wat is er nodig in Wijchen?

Zorg- en welzijnsprofessionals in Wijchen hebben behoefte aan een manier om tot nieuwe samenwerkingsvormen te komen en meer verbindingen te leggen tussen welzijn, burgers en zorgprofessionals. Dit werd ook aan het einde van het project, tijdens de laatste werksessie in november 2019 bevestigd en in de reflectie-interviews die in februari en maart 2020 zijn afgenomen. De leden van de projectgroep gaven ook aan dat het nodig is dat een aantal professionals, burgers en vrijwilligers in Wijchen de krachten bundelt. En dat er één aanspreekpunt is, een verbinder die het overzicht heeft, de samenhang tussen de initiatieven bewaakt en de regie heeft. Door op zoek te gaan naar mensen die actief bezig zijn met de stip op de horizon. De gemeente zou hierin moeten investeren, zo zijn de leden van projectgroep van mening.

De leden van de projectgroep gaven ook aan dat het belangrijk is om draagvlak te creëren op operationeel, tactisch en strategisch niveau om een sterk wijknetwerk op te bouwen. Daarbij is betrokkenheid en het commitment van belangrijke stakeholders zoals de gemeente Wijchen en zorgverzekeraars nodig, maar ook van andere stakeholders zoals de zorggroep van huisartsenpraktijken in Wijchen. Om op die manier tot een gezamenlijke agenda, prioritering van thema's en aanpak te komen.



Een Sterk Wijknetwerk

Referenties

Armini F & J Kardes, *Onderzoeksrapport Sterk Wijknetwerk*, Nijmegen: HAN University of Applied Sciences, 2019.

De Vries, E. *Innovatie voor maatschappelijk waarde*. Hogeschool Arnhem en Nijmegen (HAN), Lectoraat Innovatie in de Publieke Sector, Nijmegen: 2014.

Dictus, D. *Enquête burgerinitiatieven Aedes-ActiZ Kenniscentrum Wonen-Zorg i.s.m. Kenniscentrum*, Utrecht: 2013.

Hendriksen D & A Zwiers. *Interprofessionele samenwerking in zorg en welzijn in het wijknetwerk van Wijchen*, Nijmegen: HAN University of Applied Sciences, 2019

Huber M, et al. How should we define health? *BMJ* 2011, 343 (4163): 235-237.

Huber M, van Vliet M, Boers I. Heroverweeg uw opvatting van het begrip 'gezondheid' *NTVG* 2016; 160: A7720.

Jansen, E., Wilbrink, N., De Wit, M., & Baur, V. *Participatie als partnerschap: Krachtig Cliëntperspectief in het NPO*. Projectrapportage, ZonMw, Den Haag: 2012.

Kaats, E & Opheij W. *Leren samenwerken tussen organisaties. Allianties, netwerken, ketens, partnerships*. Deventer: Vakmedianet, 2014.

Kaljouw M & van Vliet K. *Naar nieuwe zorg en zorgberoepen: de contouren*. Den Haag: Zorginstituut, 2015.

Kervezee K. Commissie Innovatie Zorgberoepen & Opleidingen (mei 2016). *Naar toekomstgericht opleiden in zorg en welzijn*. Presentatie Kete Kervezee op 6 juni 2016 en op 9 juni Hogeschool Arnhem en Nijmegen (HAN) en Hogeschool Zuyd. 2016.

Klaessen N. *Ervaren gezondheid van de inwoners van de gemeente Wijchen*, Nijmegen: Hogeschool Arnhem en Nijmegen (HAN), 2017.

Laurant MGH. *Samenwerken aan duurzame zorg*. Arnhem/Nijmegen: Hogeschool Arnhem en Nijmegen (HAN), 2015.

Laurant, M.& H. Vermeulen (red). *Gezondheid organiseren. Leerboek voor verpleegkundigen*. Houten: BSL, 2018.



Een Sterk Wijknetwerk

Marcelis W. & E. Haerkens, *Een gezonder Wijchen Gezond*, Nijmegen: Hogeschool Arnhem en Nijmegen (HAN), 2018.

Migchelbrink F. *De kern van participatief actieonderzoek*. Uitgeverij SWP, Amsterdam: 2016.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), *Actieplan (Ont)Regel de zorg'*, Den Haag: VWS, 2018.

Mijden van der S. *Een Sterk wijknetwerk: burgers, professionals en onderwijs: SAMEN!* Nijmegen: HAN University of Applied Sciences, 2019.

Movisie, *Succesvolle initiatieven burgerinitiatieven in wonen, welzijn & zorg. Drie inspirerende voorbeelden*. Movisie: Utrecht, 2014.

NHG/RIVM. *Werkboek Samenwerken aan gezondheid in de wijk. Preventie in de Buurt*. Utrecht/Bilthoven: Nederlands Huisartsen Genootschap/Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, [www.nhg.org/preventie in de buurt](http://www.nhg.org/preventie%20in%20de%20buurt); <http://www.loketgezondleven.nl/preventieindebuurt>, 2017.

Reeves, S. et al. A BEME systematic review of the effects of interprofessional education: *BEME Guide* No. 39 *Med Teach*, 2016; 38 (7): 656-568.

Raad voor de Volksgezondheid (RVZ). *Zorg voor je gezondheid! Gedrag en gezondheid: de nieuwe ordening. Discussienota*. Den Haag: Raad voor de Volksgezondheid en Zorg, 2010.

Hofhuis, J, Mensen M, ten Den L, van den Berg A, Koopman-Draijer M, Smits C, de Vries S. *Succesfactoren voor interprofessioneel samenwerken in de wijk. Een kwantitatief onderzoek onder Nederlandse zorg- en welzijnsprofessionals*, Zwolle: Lectoraat Sociale Innovatie en Verscheidenheid, Hogeschool Windesheim, 2015.

Rijsdijk L, Hofhuis J, de Bot M, de Vries S. *Succesfactoren voor interprofessioneel samenwerken. Een verkenning van de internationale literatuur en implicaties voor onderwijs*. In: de Waal V. (red). *Interprofessioneel werken en innoveren in teams*, Bussum: Uitgeverij Coutinho, 2018.

Sinek, S. *Begin met het Waarom. Hoe goede leiders inspireren tot actie*. Amsterdam: Uitgeverij Business Contact, 2019.

Van Aken J & Andriessen D (red.). *Handboek ontwerpgericht wetenschappelijk onderzoek: wetenschap met effect*. Den Haag: Boom Lemma, 2011.

Van Lieshout F, Jacobs G, Cardiff S. *Actieonderzoek principes voor verandering in zorg en welzijn*. Koninklijke Van Gorcum BV: Amsterdam, 2017.



Een Sterk Wijknetwerk

Walg, C. *Gezond Centraal. Opschudding in de gezondheidszorg*. Barneveld: Uitgeverij Boekenbent, 2014.



Een Sterk Wijknetwerk

Bijlage 1 - Initiatieven op het gebied van zorg en welzijn in Wijchen, 2018

Stichting Wijchen Gezond	Museumbezoek met senioren
Mindfulness	Hockey
Wandelen	Bridge
Valpreventie	Voetbal
Samen komen, samen koken	Spel over gezondheid
Ouders van pubers	Brede kennismaking
Fit door het leven, fit oud worden	Ouderencentrum
Gezondheidsmarkt	Cursusavond verplaatsingstechnieken
Informatiebijeenkomst Positieve Gezondheid	Mee(r)doenertjes
Beweegactiviteiten	Dreumesgym
Dementiecafé	Formulierenbrigade
Leefstijlcurcus	Sporten met een beperking
Tennis	Nationale Diabetes Challenge
Lezing 12 zintuigen	Kerngroep/werkconferentie Eenzaamheid
Inspiratiecafé	Uniek Sporten
Mensenbingo	Leefstijlcentrum Wijchen Gezond
Zingen	Gezellig Anders
Coachingstraject	Opening cultureel seizoen
Taalcafé	Zingeving en bewegen voor ouderen
Moestuinproject	Creatiefgroep
Netwerkcoach	Kracht en Balans kids
SameNoord	Vacaturemarkt
Wijkontbijt	50-jarig bestaan Wijchen-Noord
Zonnebloem	Taichi en Taoopga
Veiliger Wijkteam	10-jarig bestaan Brede School
Kinderkookcafé	Ontwikkelfonds
Werkgroep Autisme Wijchen	Ik pas
Ouderbijeenkomsten	Bestuursondersteuning wijkcentra en dorpshuizen
Ondervoeding	Stichting Weijkpark
Sociaal Wijk Team	Markt Rondom Wijchen
Netwerkbijeenkomst professionals betrokken bij ouderen en chronisch zieken	Netwerkbijeenkomst gemeente
Ouderenzorgnetwerk	Pilot thuisondersteuning
Pilot Terug naar huis na het ziekenhuis	Reanimatiecursus
Mantelzorgbijeenkomst voor professionals	NOEL (Nijmegen op één lijn)
Opening tentoonstelling Leefstijl	Lezing ouderen
Ontmoetingsmarkt	Verpleegkundig Vizier
Inzet gezondheidsmakelaar	Werkgroep Preventie
Werkgroep lage SES	Integrale aanpak statushouders
Rondom Wijchen	Projecten studenten HAN Sparkcentre



Een Sterk Wijknetwerk

Bijlage 2 - Leefstijlcentrum Wijchen Gezond

Het Leefstijlcentrum Wijchen Gezond werd officieel geopend op 23 september 2017. Het Leefstijlcentrum is een nieuw, laagdrempelig centrum voor Positieve Gezondheid waar diverse gezondheidsprofessionals samen werken vanuit hun gezamenlijke visie op 'gezondheid' (<https://www.leefstijlcentrumwijchengezond.nl/home/innovatief-centrum>). Het Leefstijlcentrum ondersteunt het doel van Wijchen Gezond om in 2018 de gezondste gemeente van Nederland te zijn. De zorgaanbieders in het Leefstijlcentrum, zoals fysiotherapeuten, diëtisten, ergotherapeuten, logopedisten, leefstijlcoaches etc. bieden allerlei mogelijkheden voor op maat en op de persoon gerichte begeleiding en zorg.

Ook werken professionals van het Leefstijlcentrum en studenten vanuit de HAN, begeleid door wijkdocenten, samen vanuit de visie op Positieve Gezondheid. Dit proberen ze vanuit integrale samenwerking steeds verder vorm te geven.

Het Leefstijlcentrum Wijchen Gezond wil een ontmoetingsplaats en inspiratiebron zijn, om gezond leven in de breedste zin te bevorderen door bewustwording, empowerment en (collectief) leren tussen burgers en professionals blijvend tot stand te brengen. Het Leefstijlcentrum verbindt de 4 pijlers van Wijchen Gezond: 1) beweeg 2) eet verstandig 3) ben in verbinding 4) wees bewust en leef met passie. De visie van het Leefstijlcentrum Wijchen Gezond luidt:

- we geven de burgers in de gemeente Wijchen de regie (terug) over hun eigen leven en hun eigen gezondheid;
- we leveren we een bijdrage aan betere behandelingen van ziekte, aan meer gezondheid en geluk om zo op ieder moment het beste uit cliënten te halen met zorg die veel meer op maat wordt gemaakt, passend bij de wensen en verlangens van de zorgvrager;
- we vergroten de bewustwording van burgers van alle aspecten en domeinen van gezondheid;
- we leren de burger bij te dragen aan eigen welzijn en gezondheid en het besef vergroten bij de zorgvrager dat "gezond leven" een werkwoord is dat je voor groot deel zelf doet;
- we dragen we bij aan een nieuwe gezondheidszorg die oog heeft voor Evidence Based Medicine en oog en oor heeft voor allerlei andere vormen van zorg voor gezondheid;
- we dragen we bij aan opleiding en ontwikkeling van de nieuwe zorgprofessional die verder kan kijken en denken dan het persoonlijke professionele perspectief;
- we bieden allerlei mogelijkheden voor op maat en op de persoon gerichte begeleiding en zorg;
- we creëren samen een leerplek en een cultuur waarin professionals en studenten elkaar ontmoeten en wederzijds uitdagen;
- we doen onderzoek naar manieren om de gezondheid van de inwoner van Wijchen te bevorderen;
- we bieden diverse studentenstromingen vanuit het ROC de mogelijkheid hun opleiding in het Leefstijlcentrum te kunnen verdiepen.



Een Sterk Wijknetwerk

Bijlage 3 - Zorgcoöperatie Rondom Wijchen

Zorgcoöperatie Rondom Wijchen, Acteren in en met de samenleving is in 2017 opgericht als samenwerkingsverband van meer dan 100 lokale en regionale (netwerken van) organisaties, verenigingen en burgerinitiatieven, werkzaam of actief op het terrein van welzijn en zorg in de gemeente Wijchen (<https://rondomwijchen.com/cooperatie>). Op basis van één contract en één missie: welzijn, ondersteuning en zorg zo organiseren dat de oplossing passend en een leidraad is voor de inzet ten behoeve van de inwoners van Wijchen (zie pdf op de website: *'De moed hebben om het allerbeste voor onszelf te willen'* en de film op YouTube over de ambities voor 2019).

Opdracht en missie

- Voor de bewoners het verschil maken
- Ondersteuning zo maken dat zij aansluit bij wat bewoners nodig hebben
- Gezond opgroeien en ouder worden
- Talenten ontdekken en ontwikkelen
- Ongeacht sociaaleconomische achtergrond of beperking

De leden van de coöperatie investeerden samen in de (door)ontwikkeling van het platform en deelden eigenaarschap en kennis met elkaar. Rondom Wijchen werkt nauw samen met het sociaal wijkteam Wijchen, waarin professionals op het gebied van welzijn, zorg en gezondheid werken. Het uitgangspunt is het stimuleren van zelfredzaamheid en het inzetten van het eigen netwerk. In 2018 werden de eerste stappen gezet om te bewerkstelligen dat kwetsbare mensen hun eigen talenten en kwaliteiten inzetten in plaats van de zorg- en welzijnsprofessional die alles regelt. In het kader zijn de ambities voor 2019 te vinden.

Ambities 2019

Verbinden

Partners kunnen hun rol alleen samen invullen, daarom zoeken wij de verbinding: toegankelijk en aanspreekbaar

Vertrouwen

Echt vertrouwen is wederzijds en gaat om geven en krijgen. Wij investeren daarom in de relatie. Die is transparant en met de juiste mate van verantwoording.

Verplaatsen

Wat vraagt de opdracht van de ander, wat betekent dat en wat kunnen wij voor elkaar krijgen?

Tempo maken

In de praktijk bleek het toch lastiger dan verwacht om de ambities waar te maken, mede vanwege politieke en individuele organisatiebelangen die niet het met belang van Rondom Wijchen te verenigen waren. Zorgcoöperatie Rondom Wijchen is per 1 januari 2020 opgeheven.



Een Sterk Wijknetwerk

Bijlage 4 - Partnerschapskaart

Invulkaart Partnerschap v2.0 Hogeschool van Arnhem en Nijmegen **Succes! een sterk wijknetwerk is geslaagd als....**

versie ingevuld door _____

acties + voorwaarden + samenwerking =

Wat ga ik doen?

- leefstijlcentrum promoten.
- mensen centraal stellen en verbinden.
- positieve gezondheid eigen maken, tot een vorm van levenskunst verheffen
- voldoende kennis, vaardigheden en middelen om positief te leven
- Participeren in laagdrempelige activiteiten, waar open samenleving is.

Wat gaan we doen?

- samenwerken aan commitment
- Professionals aan elkaar koppelen
- weten van elkaar waar specialisatie ligt.
- Netwerkborels, bibliotheek: inhoudelijke info (pijn): kennis delen, preventie, behandelen
- lezingen geven
- Netwerk & kennis open stellen, infoavond
- activiteiten organiseren.
- bijeenkomsten bijwonen.
- blijven leren en evalueren.
- Men elkaar opzoekt voor overleg
- Gelijkwaardige samenwerking vanuit verschillende disciplines

Step 5
ACTIES

Wat vragen we van mensen? aan waarden?
integriteit, transparantie, respect aan procesvaardigheid? eigen initiatief, zelfkennis, innoveren

aan inhoudscompetentie?

- eigen vak en grenzen kennen
- Aan reflectie/introspectie?
- jezelf en grenzen kennen
- Als zorgverleners en vrijwilligers de 'beste' samenwerking zoeken voor de betreffende cliënt

Wat vragen we van de omgeving?

Aan veiligheid? aan tijd?

- Een kritische constructieve houding, positieve feedback,
- doorverwijzingen.

aan ondersteuning?

- subsidie,
- financiële ondersteuning van gemeente.

Aan samenwerkingsverbanden.

- Gelijkwaardige samenwerking vanuit verschillende disciplines. elkaar opzoeken en vinden.
- geen hokjes denken maar maatwerk. We leren van elkaar en elkaar inspireren
- Er korte lijntjes zijn met de gemeente en media.

Step 4
CONDITIES

Wat moeten we kunnen? (en vanuit welke rol)

- mens centraal stellen
- holistisch en zingeving
- als ik goed in staat ben om andere vragen dan eigen vakgebied door te verwijzen naar de juiste plek/organisatie/hulpverlener /activiteit
- als ik goed zicht heb op wat er allemaal is in Wijchen
- Als ander zorg/hulpverleners ook meer overtuigd zijn van het nut van samenwerking en onderlinge communicatie
- Als er meer onderlinge verbinding is
- elkaars werk sterke en zwakke kanten leren kennen.

Hoe betrekken we iedereen?
via communicatie, leefstijlcentrum als meetingpoint, sociaal media

Hoe communiceren we?
digitaal, lezingen, workshops, bijeenkomsten positieve gezondheid.

Step 3
HANDELEN

Hoe gaan we kennis delen?
Door overleg

Hoe gaan we zeggenschap delen?
HAN, actieleergroep overleg leefstijlcentrum

Hoe blijft ieder in eigen kracht?
respectvol naar ieders kwaliteiten en kracht/mbreng.

Hoe beslissen we samen?
door overleg

Step 2
RELATIES

Wijknetwerk is geslaagd als....

- Zowel zorg als welzijn professionals elkaar beter kunnen vinden.
- Er betere communicatie tussen professionals is.
- Er minder eenzaamheid is onder alle leeftijden!
- Mensen weten waar ze op af kunnen stappen als ze vragen hebben hoe ze gezonder in de samenleving kunnen staan/gaan.
- Als er een papieren compacte sociale kaart op wijkniveau is, juist ook voor de burgers.
- Personen bereiken die mee willen werken aan gezondheidsactiviteiten
- Bereiken van kwetsbare groepen zoals mensen met eenzaamheid.
- Als een multidisciplinaire acties plaatsvinden.
- Als er inzicht is in bestaande projecten en activiteiten.
- Als er concrete acties plaatsvinden waaraan mensen zich kunnen verbinden.
- Professionals werken optimaal samen gericht op preventie van gezondheidsproblemen.
- Ook mensen met een lage SES kunnen meedoen aan de samenleving.
- Als we elkaar weten te vinden in de wijk, aanspreekpunt, (social kaart).
- Professionals en bewoners toegerust zijn op en hulp durven vragen bij het omgaan met anderstaligen
- Privacy wetgeving geen belemmering is (eigenlijk een randvoorwaarde?)
- Interprofessioneel werken een boost heeft gekregen

Step 1
WAARDEN

Dialogisch model oorspronkelijk gebaseerd op: Hoek, M.L. (2006). Partnering with patients: a concept ready for action. Journal of Advanced Nursing, 56, 133-143

Tot stand gekomen in een partnerschap van HAN Social, EMGO+, CSO, Zorgbelang met steun van ZonMW en Nationaal Programma Ouderenzorg
Meer info: Erik Jansen, kenniscentrum HAN Social, erik.jansen@han.nl

In kleur afdrukken op A3-formaat of groter!
<http://blog.han.nl/wmowerkplaatsnijmegen/partnerschapskaart>



Een Sterk Wijknetwerk

Bijlage 5 - Wijkgezondheidsprofiel en toekomstverkenning Wijchen

Wijkgezondheidsprofiel Wijchen

In het (wijk)gezondheidsprofiel zijn gegevens over sociaal-demografische kenmerken opgenomen. Er is gebruik gemaakt van de gegevens uit de Gezondheidsmonitor 2016 voor 19-65-jarigen van de gemeente Wijchen en de Gezondheidsmonitor 2016 voor de 65+ ers voor de gemeente Wijchen. Deze gezondheidsmonitoren worden elke vier jaar gehouden door de GGD Gelderland-Zuid onder volwassenen en ouderen. Verder is er gebruik gemaakt van data uit wijkprofielen die zijn ontwikkeld door de GGD Gelderland Zuid. Het gaat hierbij om gezondheidscijfers van volwassenen en ouderen in Noord Wijchen.

Wijchen telt in 2018 volgens cijfers van het CBS 40.847 inwoners en bestaat uit 8 wijken: Wijchen buitengebied; Wijchen kern; Balgoij; Batenburg; Bergharen; Hernen; Leur; Niftrik en Alverna. De grootste leeftijdsgroepen in Noord Wijchen zijn 25 tot 45 jaar en 45 tot 65 jaar. Ruim de helft van de inwoners in Noord Wijchen en in Wijchen is van autochtone afkomst. In Noord Wijchen wonen weinig inwoners in een éénoudergezin.

Chronische aandoeningen

- Het aantal ouderen (65 jaar en ouder) in Noord Wijchen met 2 of meer chronische aandoeningen ligt met 20% iets hoger dan in Wijchen en in Gelderland Zuid. Hoge bloeddruk en artrose komen het meest voor in Noord Wijchen.
- Meer dan de helft van de ouderen in Noord Wijchen voelt zich beperkt in het doen van activiteiten als gevolg van een langdurige ziekte.

Ervaren gezondheid

- Bijna de helft van 75-plussers in Wijchen ervaart de eigen gezondheid als matig tot zeer slecht.
- Voor de leeftijdsgroepen 50-64 jaar en 75+ jaar geldt dat bijna de helft een matig risico loopt op een angststoornis of depressie.

Overgewicht

- Overgewicht komt in Noord Wijchen bij bijna de helft van de inwoners tussen de 19 en 65 jaar voor. Overgewicht komt in Noord Wijchen bij ruim de helft van de ouderen voor.

Eenzaamheid

- Bijna de helft van de inwoners tussen 19 en 65 jaar is in matig of ernstig eenzaam; dit komt in gelijke mate voor in Noord Wijchen en in Wijchen.
- Een klein deel van de ouderen in Noord Wijchen voelt zich sociaal uitgesloten (2%) of voelt zich redelijk belast met de zorg voor een naaste (6%).

Toekomstverkenning Wijchen

Bevolkingsontwikkeling

- het aantal inwoners blijft naar verwachting gelijk tot 2030 (circa 41.000)
- het percentage 65+ers zal toenemen (van 21% in 2019 tot 28% in 2030)



Een Sterk Wijknetwerk

- het percentage 80+ers zal toenemen (van 5% in 2019 tot 8% in 2030)

Gezondheid en leefstijl

- het percentage inwoners dat de gezondheid als (zeer) goed ervaart, zal iets afnemen (van 76% in 2019 naar 75% in 2030)
- het percentage inwoners met 2 of meer aandoening zal toenemen (van 26% in 2019 naar 32% in 2030)
- het aantal inwoners met dementie en artrose zal toenemen in de periode 2019 tot 2030, gevolgd door coronaire hartziekten, COPD en diabetes
- het percentage inwoners dat (soms) rookt zal afnemen (van 15% in 2019 naar 11% in 2030)
- het percentage inwoners met overgewicht toenemen (van 56% in 2019 naar 63% in 2030)

Sociale omgeving

- het percentage inwoners dat eenzaam is, zal gelijk blijven (42% in 2019 en 43% in 2030)
- het percentage inwoners dat de regie over het eigen leven voert, zal in Wijchen gelijk blijven (91% in 2019 en 90% in 2030)



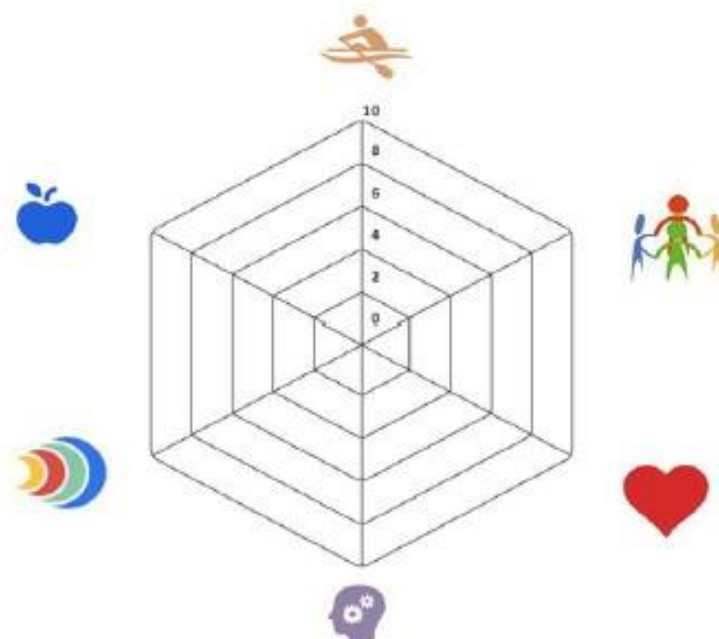
Een Sterk Wijknetwerk

Bijlage 6 - Positieve Gezondheid variant Wijchen

Scoor je eigen Wijchen Gezondheid!

- Geef jezelf per item (Eet Wijs, Beweeg, enz) een rapportcijfer van 0 tot 10 per item (10 wil zeggen dat je vindt dat je het al heel goed doet)
- Gebruik de stellingen in de items als hulpmiddel (hoe meer ja's, hoe hoger de score)
- Zet per item je rapportcijfer in het spinnenweb

Eet wijs 	<ul style="list-style-type: none"> • Ik eet elke dag groente en fruit • Ik maak / mijn partner maakt dagelijks mijn eten zelf klaar met verse ingrediënten • Ik stop met eten voor ik (prop)vol zit
Beweeg 	<ul style="list-style-type: none"> • Natuurlijk bewegen (wandelen, fietsen, tuinieren, huishoudelijk werk) is onderdeel van mijn dagelijkse leven • Ik doe minstens twee keer per week aan sport • Ik weet dat te veel zitten ongezond is, daarom wissel ik dit af met bewegen
Verbinding 	<ul style="list-style-type: none"> • Ik ben tevreden met mijn vriendenkring • Er zijn mensen om me heen waar ik op kan rekenen • Er zijn mensen die op mij kunnen rekenen
Passie 	<ul style="list-style-type: none"> • Ik heb voldoende idealen in mijn leven • Ik ervaar plezier in mijn dagelijks leven • Het leven heeft voor mij zin
Reflecteer 	<ul style="list-style-type: none"> • Ik zorg iedere dag voor rustmomenten • Ik sta regelmatig stil bij mezelf • Ik zoek dikwijls de natuur op
WijchenGezond 	<ul style="list-style-type: none"> • Ik investeer (draag bij) aan het welzijn van mezelf • Ik investeer (draag bij) aan het welzijn van de ander • Ik investeer (draag bij) aan het welzijn van de gemeenschap





Een Sterk Wijknetwerk

Bijlage 7 – Samenvatting enquête interprofessioneel samenwerken

Zorg en welzijnsprofessionals in Wijchen

- Professionals vinden interprofessionele samenwerking belangrijk en geven dit een cijfer 8,9 en variërend van het cijfer 7 tot en met 10 (op een schaal van 1 t/m 10, waarbij 10 zeer belangrijk is).
- Met 'interprofessioneel samenwerken' wordt door respondenten bedoeld: 'Een samenwerkingsverband tussen meerdere professionals van verschillende disciplines die zich bezig houden met het verbeteren van kwaliteit en bereikbaarheid van de (huidige/toekomstige) zorg van (mogelijke/bestaande) patiënten.'
- Top 5 van zorgvraagcategorie, patiëntencategorie of problematiek waarbij het intensiefst met andere professionals wordt samengewerkt is: kwetsbare ouderen, chronisch zieken, complexe situaties, mensen met psychische stoornissen en bij gedrags- en ontwikkelingsproblematiek van jongeren.
- Door interprofessioneel met elkaar samen te werken wordt er volgens de respondenten betere kwaliteit en dienstverlening geleverd (77%), kunnen professionals hun werk beter doen (77%) en wordt de zorg beter op elkaar afgestemd (73%).
- Ook ervaren professionals meer werkplezier door interprofessioneel met elkaar samen te werken (68%). Een verbeterpunt is de onderlinge afstemming: bijna een kwart (23%) zegt zelden te weten wat iedere professional heeft afgesproken met de zorgvrager (cliënt, patiënt).
- Zichtbaarheid van professionals kan nog worden vergroot: 29% heeft matig zicht op de welzijnsprofessionals die in het gebied werkzaam zijn
- Driekwart van de respondenten (75%) geeft aan dat de professional de belangrijkste sleutelfiguur is in het werkgebied.
- Bijna vier op de tien respondenten (38%) mist een welzijns-, zorg- of andere professional om interprofessioneel mee samen te werken.
- Professionals bezitten over het algemeen over voldoende persoonlijke competenties om interprofessioneel in teamverband met elkaar samen te werken

Sociale wijkteams Wijchen

- Professionals van het Sociale Wijkteam in Wijchen vinden interprofessionele samenwerking belangrijk en zij geven dit het cijfer 10 (waarbij 10 zeer belangrijk is).
- Onder 'interprofessioneel samenwerken' verstaan respondenten: 'Samenwerking tussen alle betrokken partijen, de hulp/zorgverlener inwoner en diens netwerk vanuit verschillende disciplines gedacht en daarin de samenwerking opzoeken.'
- Top 5 van zorgvraagcategorie, patiëntencategorie of problematiek waarbij het intensiefst met andere professionals wordt samengewerkt bij: meervoudige complexe gezinsproblematiek, gedrags- en ontwikkelingsproblematiek van jongeren, lichamelijke of verstandelijke beperking, psychische/psychiatrische problematiek en mensen met dementie.



Een Sterk Wijknetwerk

- Door interprofessioneel met elkaar samen te werken wordt er volgens de respondenten betere kwaliteit en dienstverlening geleverd (88%) en wordt de zorgverlening beter op elkaar afgestemd (88%). Ook ervaren professionals meer werkplezier door interprofessioneel met elkaar samen te werken (100%). Een verbeterpunt is de onderlinge afstemming: ruim de helft (53%) zegt soms te weten wat iedere professional heeft afgesproken met de zorgvrager (cliënt, patiënt).
- Zichtbaarheid van professionals kan nog worden vergroot: 18% van de respondenten heeft matig tot onvoldoende zicht te hebben op de welzijnsprofessionals die in het gebied werkzaam zijn.
- Driekwart van de respondenten (82%) geeft aan dat de professional de belangrijkste sleutelfiguur is in het werkgebied.
- Bijna vier op de tien respondenten (39%) mist een welzijns-, zorg- of andere professional om interprofessioneel mee samen te werken.
- Professionals bezitten over het algemeen over voldoende persoonlijke competenties om interprofessioneel in teamverband met elkaar samen te werken.